

LUNDS
UNIVERSITET

FALLET BOBBY

En studie av massmedias och tingsrättens konstruktion
av idealiska offer och gärningspersoner

Lunds Universitet
Sociologiska Institutionen

Lovisa Andersson & Fredrik Darlöf Elfqvist

Kandidatuppsats: SOCK04, 15 hp
Vårterminen 2020

Handledare: Agneta Mallén

Abstrakt

Syftet med denna uppsats har varit att undersöka hur massmedia samt tingsrätten har konstruerat föreställningar kring gärningspersoner och offer i sina beskrivningar av fallet Bobby 2006. Fallet kom att bli uppmärksammat inom svensk massmedia, och har därför valts ut i syfte att studera forskningsfrågan. Studien har präglats av ett socialkonstruktivistiskt förhållningssätt där det primära teoretiska underlaget har varit Nils Christies teori om det idealiska offret. Ytterligare begrepp gällande viktimisering och gärningsmannaskap samt termer avseende mass medias konstruktion av brottsnyheter som Pamela Davies redogjort för har använts som teoretiska utgångspunkter. Vidare har ämnet betraktats utifrån ett stämplingsteoretiskt perspektiv. Utöver det teoretiska underlaget har Ida Nafstads studie gällande idealiska offer i det svenska rättssystemet samt Jewkes med fleras forskning om massmedia redovisats. Det empiriska materialet har samlats in genom ett urval av artiklar från Expressen och Smålandsposten samt tingsrättsdomen som fallet avser. Metoden har bestått av en flermetodsforskning, där vi har kombinerat en kvantitativ innehållsanalys och en kvalitativ narrativ analys. Den kvantitativa metoden har bestått av en kodning med utvalda nyckelord kopplade till kriminologisk teori och tidigare forskning. Den kvalitativa analysen har syftat till att, utifrån ett narrativt förhållningssätt, bygga vidare på det mönster som kodningen utformat. Utifrån det narrativa förhållningssättet har det empiriska materialet betraktats som berättelser som konstruerar och rekonstruerar föreställningar kring kriminalitet, gärningspersoner och offer. Vid sammanvägningen av det empiriska materialet och teorierna har man kunnat konstatera att massmedia samt tingsrättsdomen har konstruerat Bobby som ett idealiskt offer i enlighet med Christies teori. I analysen har det även framgått att de premisser som är gällande för viktimisering även har varit aktuella i konstruktionen av mamman, vilket har lett till variationer i porträtteringen av mamman och styvpappan som gärningspersoner. Framställningen av styvpappan har skildrat ett framträdande mönster där han har konstruerats som en idealisk gärningsperson. Stämplingsteorins premisser har även kopplats till mass medias och tingsrättsdomens konstruktion av fallet– där porträtteringen av styvpappan har tolkats som en reaktion på hans avvikelse i linje med en stämplingsprocess. Dessa framställningar förefaller i uppsatsen vara relaterade till allmänhetens etablerade föreställningar kring kriminalitet, gärningspersoner och offer.

Nyckelord: idealiskt offer, nyhetsvärde, stämpling, gärningsperson, viktimisering

Innehållsförteckning

1. Problemformulering	1
1.1 Bakgrund till fallet Bobby	2
1.2 Syfte och frågeställningar	2
2. Tidigare forskning	3
2.1 Mekanismer som konstruerar brottsnyheter.....	3
2.2 Mönster i massmedias representationer av brottslighet	4
2.3 Romer som idealiska offer i Sverige.....	5
2.4 Genus, brott och viktimisering	6
2.4.1 Den massmediala rapporteringen av barnmisshandel.....	8
3. Teoretiskt ramverk	9
3.1 Det idealiska offret.....	10
3.2 Stämplingsteorin	12
4. Metod	13
4.1 Flermetodsforskning	13
4.2 Material	14
4.2.1 Tingsrättsdomen som ett rättsnarrativ.....	14
4.2.2 Insamlingen av massmedia som empiriskt material	14
4.3 Urval och avgränsning	15
4.4 Kvantitativ innehållsanalys	16
4.4.1 Kodning.....	16
4.5 Narrativ metod	16
4.5.1 Intern validitet.....	17
4.6 Metodologiska fördelar & nackdelar	18
4.6.1 Etiska överväganden	18
5. Analys	18
5.1 Kvantitativ analys	18
5.1.2 Kategori Gärningspersoner	19
5.1.3 Kategori Offer	20
5.1.4 Kategori Sex.....	21
5.1.5 Kategori Våld.....	22
5.1.6 Kategori Extrema beskrivningar	23

5.2 Kvalitativ analys	24
5.2.1 Skillnader och likheter i källornas porträttering av fallet	24
5.2.2 Tingsrättsdomen och dess narrativa karaktär.....	25
5.2.3 Den sociala konstruktionen av gärningspersoner och offer	28
5.2.4 Bobby och mamman som offer	32
5.2.5 Stämpling av gärningspersoner	38
5.2.6 Barn som offer: Ett signalbrott	40
6. Avslutande reflektion.....	41
6.1 Framtida forskning.....	43
7. Referenslista	45
7.1 Böcker	45
7.2 E-böcker.....	46
7.3 Tidsskriftsartiklar	46
7.4 Juridiskt material.....	47
7.5 Massmedia	47
8. Bilagor	54

1. Problemformulering

En stor del av allmänheten får sin information kring brottslighet och dess aktörer genom massmedia (Davies 2011). Mot bakgrund av att de flesta individer inte har erfarenhet av en viss typ av våldsbrott, eller någon direkt kunskap om karaktären av denna brottstyp, grundas individens uppfattning utifrån sekundära källor. Genom massmedia förmedlas en bild av en tillvaro där brott sker. I denna bild existerar även framställningen av en gärningsperson och ett offer, där den offentliga sympatin tenderar att vara förknippad med ett idealiskt offerskap (Christie 2001). Den process som gör ett brott till en brottsnyhet involverar en mängd olika faktorer som är intressanta ur ett kriminologiskt perspektiv. Genom det skriftliga språket produceras och reproduceras rådande dominerande kategoriseringar som främjar stereotypa framställningar av sociala grupper. Massmedia är en av de samhälleliga apparater som på detta sätt reproducerar makt och social kontroll i sitt skapande av det "normala" och det "avvikande" (Johansson 2005). Rättsväsendet betraktas som ytterligare en samhällelig instans som tycks konstruera bilder av offerskap, där betraktandet av domen som ett rättsnarrativ konstruerar föreställningar kring skuld och offerskap (Nafstad 2019). Att denna reproduktion av makt och social kontroll ligger till grund för allmänhetens kännedom kring offer och gärningspersoner i våldsrelaterade brott är ett grundläggande fokus i detta arbete. Framställningen av offer och gärningspersoner i massmedia samt i en rättsförhandling kommer att studeras närmre genom att anknyta dessa faktorer till ett uppmärksammat fall inom svensk brottsmedia. Det fall vi har valt att ha som utgångspunkt i vår studie är de våldsbrott som begicks mot ett barn, vilket har kommit att bli känt som fallet Bobby år 2006. Offret var en tioårig pojke och gärningspersonerna i fallet var barnets biologiska mamma och barnets styvpappa. Detta fall är av kriminologiskt och sociologiskt intresse för undersökningen, då vi uppfattar att massmedias samt tingsrättens framställning av fallet tenderar att fokusera på gärningspersonerna och deras egenskaper. Den bild som förmedlas via massmedia är inte en direkt återspeglning av verkligheten, och den skildrar således inte de verkliga problemen rörande brott och viktimisering i samhället (Davies 2011). Detta har i sin tur lett till den problematik som ligger till grund för denna studie. Valet av forskningsområde är baserat på ett intresse för vad som karaktäriserar idealiska offer och idealiska gärningspersoner på en samhällelig nivå. Med denna uppsats ämnar vi studera de mekanismer som är rådande i konstruktionen av gärningspersoner och offer via massmedia samt uttalanden avseende fallet från tingsrättsdomen.

1.1 Bakgrund till fallet Bobby

Följande beskrivning av händelseförloppet är baserat på hur fallet skildras i den tingsrättsdom som vi använt som ett av tre empiriska material i uppsatsen. I tingsrättsdomen från år 2006 beskrivs Bobby som en tioårig pojke som levde med sin mamma. Bobby hade en funktionsnedsättning då han bar på en genetisk skada belägen på X-kromosom, även kallat Fragil X, vars symptom är olika grader av utvecklingsstörning. Detta innebär att hans mentala utveckling vid tio års ålder motsvarade en femåring. Bobby hade även diagnosen ADHD med autistiska drag. Mamman som även hon bar på samma kromosomskada, var ensamstående vilket gjorde att hon behövde avlastning med att ta hand om Bobby i form av en stödfamilj samt av sin mor. År 2005 träffade mamman mannen som kom att bli Bobbys styvpappa. De två inledde ett förhållande och så småningom flyttade mamman och Bobby in hos styvpappan. I januari 2006 anmäldes Bobby försvunnen av mamman och styvpappan, i samband med denna händelse kunde paret kopplas till fallet, varpå de blev misstänkta i ärendet. I senare polisiära utredningar framkom det att mamman och styvpappan under en tid tillsammans hade misshandlat Bobby. Denna misshandel hade orsakat svåra skador på hans kropp, vilket till slut ledde till att Bobby avled. Mamman och styvpappan sänkte den döda kroppen i en närliggande sjö. I domen från rättegångsförhandlingen framgår det att bägge dömdes till tio års fängelse för grov misshandel och grovt vållande till annans död, olaga frihetsberövande och grovt olaga tvång, brott mot giftefriden samt grovt falskt larm (Eksjö tingsrätt dom 2006- 06- 09 i mål nr B 354–06).

1.2 Syfte och frågeställningar

Det övergripande syftet med uppsatsen är att, med hjälp av kvantitativ innehållsanalys och kvalitativ narrativ analys utifrån den i fallet utdömda tingsrättsdomen samt massmedia i form av tidningsartiklar, diskutera hur gärningspersoner och offer konstrueras i fallet Bobby.

Underliggande frågeställningar är:

1. På vilket sätt har de olika källorna konstruerat offer och gärningspersoner i fallet Bobby?
2. Hur kan konstruktioner av gärningspersonerna och offret i fallet Bobby anknytas till teorin om det idealiska offret?

2. Tidigare forskning

Utöver de teorier som presenteras nedan har det primära underlaget för studien varit tidigare forskning om massmedias rapportering av brottsnyheter, samt en studie som skildrar hur det svenska rättssystemet porträtter idealiska offer i tingsrättsdomar. Denna forskning har använts för att ringa in uppsatsens position på detta forskningsfält.

2.1 Mekanismer som konstruerar brottsnyheter

Vad är det som gör att ett brott blir en brottsnyhet? Frågan diskuteras i en studie över medierapporteringen av brott i tre olika europeiska länder: Italien, Norge och Storbritannien, (Jewkes et al 2014). I denna studie betraktas nyheter inte som en återspeglning av verkligheten, utan uppfattas snarare som sociala konstruktioner (Jewkes et al 2014).

I studien beskrivs konstruktionen av brottsnyheter som tätt förknippad med ”news values”, m.a.o. Nyhetsvärden (Jewkes et al 2014 s. 10). Termen nyhetsvärden definieras som ett visst typ av nyhetsvärdigt innehåll, vilket karaktäriseras av att det talar för allmänhetens vanor och intresse (Jewkes et al 2014). Forskarna diskuterar en process som ofta involverar en kombination av olika nyhetsvärden. Processen som gör att en potentiell brottshistoria blir en faktisk brottshistoria är selektiv i den mån att materialet blir rekonstruerat till en brottsnyhet. Den är även selektiv i urvalet av brottstyper och porträtteringen av offer och gärningspersoner. Vissa brott betonas och andra ignoreras, samtidigt som vissa offer presenteras med sympati och andra skuldbeläggs. I studien hänvisar forskarna till tolv centrala nyhetsvärden som är framträdande i konstruktionen av brottsnyheter (Jewkes et al 2014). Ett urval av de nyhetsvärden som kan tänkas anknyta till denna uppsats är listade nedan (Jewkes et al 2014, s. 11 - 14):

1. Simplifikation – Detta handlar om att det finns en klar och definitiv process i rapporteringen av fallet, dvs. att det inte finns några gråzoner utan snarare en förenkling av händelseförloppet.
2. Individualism– Individualistiska betoningar av brottslighet består utav mer komplexa kulturella och politiska förklaringar. Massmedia engagerar sig i en så kallad process av personifiering i syfte att förenkla historier och att ge dem ett visst mänskligt värde. Detta resulterar i att händelser blir betraktade som reaktioner från individer snarare än institutioner, företag och staten.

3. Risk – Nyhetsvärdet ”risk” ses som resultatet av en ökad tendens för samhället att vara besatta av risker. Avvikare definieras i termer av deras ”difference” och ”otherness” (Jewkes et al 2014, s. 12). Vidare tenderar brotts historier att bli allt mer inriktade på viktimisering där uppfattad sårbarhet betonas. Medierapportering tenderar att dra nytta av människors rädsla och ångest genom att överdriva potentiella risker.
4. Sex – Forskarna i studien lyfter fram sex som den mest framträdande av samtliga punkter. Studier har visat att nyhetsartiklar överrapporterar nyheter som har en ”sexuell natur”, eller en potentiell sexvinkel. Gärningar som har en viss sexuell natur vidmakthåller även allmänhetens överdrivna rädslor för viktimisering. Pressen skildrar ofta sex och våld i samma reportage – där det främsta exemplet på nyhetsvärde är en figur av en sexdriven, ensamstående man som finner sitt utlopp för sin sexlust i mord på ”oskyldiga offer” (Jewkes et al 2014, s. 12). Forskarna betonar här även offrets roll, där ett brottsfall med ett offer som uppfattas som icke klandervärd i sitt beteende medför en ökad sannolikhet att bli en brottsnyhet.
5. Våld – Våld som nyhetsvärde uppfyller massmedias önskemål att porträttera dramatiska event. Alla våldsbrott uppfyller dock inte tröskeln för att bli ett populärt objekt inom massmedia.
6. Barn – Barn är exempel på fokuset på individualism. Oavsett om barn är gärningspersoner eller offer, blir fall innehållande barn ofta av mer nyhetsvärde. Dock förefaller det att vissa brottstyper, exempelvis sexuella övergrepp som förekommer i hemmet, inte är av lika stort intresse för massmedia. Samtidigt tenderar de att ignorera det faktum att sexuella övergrepp mot barn förekommer oftare inom familjen än i ett möte med en ond främling.

2.2 Mönster i massmedias representationer av brottslighet

I *Media made criminality* diskuterar den brittiska kriminologen Robert Reiner narrativet i massmedias representationer av brottslighet. Reiner argumenterar för att den andel av massmedias innehåll som utgörs av brottsnyheter är beroende av definitioner av brottslighet. Ett samlingsnamn för brottslighet och annat avvikande beteende benämns i sammanhanget som social avvikelse. Här lyfter Reiner fram hur journalister tenderar att delta i definitionen av social avvikelse och därmed även konstruktioner av det (Reiner 2007).

I sin diskussion belyser Reiner studier som har lyft fram systematiska skillnader i de mönster för brott, offer och gärningspersoner som är representerade av massmedia, samt de mönster som kan avläsas i kriminalstatistiken. Reiner påpekar att det existerar ett glapp mellan massmedias representationer och kriminalstatistikens återspeglning av brottslighet¹. Den vanligaste problematiken är att massmedia tenderar att överdriva risker som är förknippade med brottslighet, och konstruerar därmed en bild av en läskig och elakartad värld hos allmänheten. Detta medför att rädslan för brottslighet inte är proportionerlig med verkliga risker. Studier visar även att massmedias representationer av våldsbrott är oproportionerliga i jämförelse med dess förekomst i statistiken och offerundersökningar kring denna brottstyp - det rör sig om en överrepresentation av våldsbrott i massmedia. Det framgår även att övriga interpersonella brottstyper, och i synnerhet sexualbrott, är överrepresenterade av massmedia. Det som Reiner betonar är alltså diskrepansen mellan det mönster som framhävs i brottsnyheter och det mönster som kan avläsas i statistiken avseende olika brottstyper (Reiner 2007).

Reiner diskuterar ytterligare ett tydligt mönster, vilket beskrivs som massmedias porträtteringar av karaktärsdrag hos gärningspersoner och offer. Ett överväldigande och sammanhängande mönster avseende detta är gärningspersonernas kön, där både kriminalstatistik och brottsnyheter framställer brottslighet som en i huvudsak manlig aktivitet. Ett exempel på detta är massmedias fokus på de överdrivna risker som finns för kvinnliga offer – detta trots att kriminalstatistiken och offerundersökningar visar att de vanligaste offren för våldsbrott är män. Det råder alltså en dominerande porträttering av männen som gärningspersoner i våldsbrott (Reiner 2007).

2.3 Romer som idealiska offer i Sverige

Den norska kriminologen Ida Nafstad (2019) beskriver förhållandet mellan Nils Christies definition av idealiska offer och romer i Sverige i studien "The ideal minority victim – Roma in Swedish criminal courts". Studiens fokus ligger på den diskursiva framställningen av offerskap. Nafstad undersöker hur det svenska rättssystemet porträtterar idealiska offer, och vad som krävs för att minoritetsgrupper såsom romer ska kunna identifieras som idealiska offer². I syfte att undersöka hur offer förstås, presenteras och sätts i sammanhang har Nafstad

¹ Notera att Reiner inte diskuterar kriminalstatistiken som en källa som representerar en direkt återspeglning av verkligheten (Reiner 2007).

² Karaktärsdrag som utgör ett idealiskt offer enligt Nils Christie (2001).

granskat polisundersökningar och domar i form av en rättsnarrativ analys (Nafstad 2019). Denna typ av metod är enligt Nafstad (2019) nödvändig då man läser de rättsliga texterna som berättelser för att på så sätt identifiera de bakomliggande maktförhållandena till dem. Det väsentliga med analysen av domarna är inte heller vad som specifikt sägs, utan snarare hur det sägs, samt hur skuld och offerskap är framställt i de rättsliga texterna (Nafstad 2019).

Nafstad använder sig av totalt tio fall med romer som målsägande. Dessa fall delas därefter in i två grupper, där den ena gruppen består av idealiska minoritetsoffer och den andra består av icke-idealiska minoritetsoffer. Inom den idealiska offergruppen får den målsägande en "vi"-status (Nafstad 2019, s. 3) som innebär att personen anses vara en av oss. Den misstänkte är i sin tur ansedd som en "främling" (Nafstad 2019, s. 4). Fyra av de fem målsägande är kvinnor och samtliga misstänkta är män. Den icke-idealiska offergruppen består enbart av kvinnor och de misstänkta är män. De misstänkta personerna är i offrets närhet, det vill säga en partner eller familjemedlem. Nafstad (2019) påvisar därefter det gemensamma mellan de två grupperna, nämligen könsfördelningen att nästan alla offer är kvinnor och att alla förövare är män. I en avslutande diskussion upplyser Nafstad (2019) om att det rättsliga narrativet som används i polisundersökningar och domar är utformade efter de vanligaste svenska värderingarna. Dessa värderingar representerar sanningen, där de offer som faller inom ramen för de svenska värderingarna uppfattas som trovärdiga. Samtidigt blir de som inte faller in i den kategorin inte ansedda som verkliga offer eller sanningsenliga (Nafstad 2019). I fallen som Nafstad undersöker finns det, som beskrivits ovan, de individer som kan uppfattas som idealiska offer. Detta beskrivs mot bakgrund av att deras livssituationer och värderingar stämmer överens med den svenska allmänheten. Om värderingarna och livssituationen däremot skiljer sig från majoriteten, minskar sannolikheten att de uppnår samma typ av offerstatus (Nafstad 2019).

2.4 Genus, brott och viktimisering

I sin bok "*Gender, Crime and Victimisation*" (2011) diskuterar den brittiska kriminologen Pamela Davies mediernas betydelse när det kommer till att representera och skapa en konstruktion av vår sociala värld. Davies intar ett kritiskt perspektiv i diskussionen av de narrativa aspekterna av massmedias konstruktioner av brottslighet. Massmedias betydelse beskrivs som centralt när det kommer till att representera brottslighet och viktimisering i samhället. Massmedia beskrivs av Davies (2011) som en apparat som betonar olika typer av samhälleliga föreställningar, i synnerhet genusrelaterade föreställningar och kulturella

konstruktioner av brottslighet, gärningspersoner och offer. Den diskussion som Davies (2011) för demonstrerar alltså hur genus, brottslighet och viktimisering är förmedlade via massmedia, och hur dessa konstruktioner är relaterade till både enkla och komplexa könsdiskurser i samhället. I den massmediala diskursen kring kriminalitet förekommer en könsrepresentation där männen ramas in som brottslingar, medan de vanligaste ramarna för kvinnor är offerskap (Davies 2011).

”Nyhetsvärde” är ett begrepp som Davies (2011) belyser i diskussionen kring massmedia och brottslighet. Begreppet avser att beskriva hur massmedia förmedlar information och därmed omsluter ett allmänt intresse. Davies (2011) argumenterar för att de brott som lyfts fram i massmedia har en tendens att representera våldsbrott och sexualbrott, samtidigt som de underrepresenterar andra typer av brottslighet. Detta innebär att allmänna attityder till och förståelse av brottslighet är konstruerade kring stereotypa bilder av mer allvarliga brott. Dessa konstruktioner består exempelvis av stereotyper såsom terroristen, pedofilen, våldtäktsmannen eller den beväpnade rånaren (Davies 2011). Tilläggas kan att begreppet stereotyp i sammanhanget används för att beskriva en viss typ av kriminalitet, offer samt gärningsperson.

De källor som förmedlar information till allmänheten tenderar att rapportera en viss typ av brottslighet och brottslingar, genomsyrat av en överdriven bild av våld. De representationer som förblir populära hos massmedia och allmänheten tenderar att förmedla individualiserade porträtt av gärningspersoner och offer, vilket avser ett fokus på interpersonella aspekter i våldsbrott och sexualbrott. Denna process involverar en betoning på individuella definitioner, beskrivningar, mikrolösningar och omedelbara reaktioner på brottslighet och viktimisering (Davies 2011). De som begår våldsbrott och sexualbrott målas upp som våra ”criminal folk devils”.³ Likartat blir de som är utsatta för brott av dessa ”criminal folk devils” uppmålade som idealtypiska offer (Davies 2011, s. 4), motsvarande det idealiska offret som beskrivs av Christie (2001). En gärningsmannastatus tilldelas av omgivningen enkelt till vissa, samtidigt som en brottsofferstatus tilldelas enkelt till andra. De för allmänheten populära massmediala representationerna av en viss typ av brottsling, dvs. en ”criminal folk devil”, innehåller stereotypa föreställningar kring kriminalitet och viktimisering. Dessa representationer är de som har kommit att bli dominanta i vårt samhälle. Följande tabell uppmärksammar de

³ Jämför med Cohen, S. (2002). *Folk devils and moral panics: the creation of the mods and rockers*. 3. ed. New York: Routledge.

stereotyper som ger upphov till allmänhetens föreställningar om vem (criminal folk devils) som är ansvarig för vissa typer av sexualbrott och övergrepp. Fliken ”Criminogenic population” utgör den del av vår befolkning som vi uppmuntras att känna oss rädda för av massmediala källor.

Tabell 1: Sexualbrott och folk devils (Davies 2011, s. 17).

<i>Sex crimes</i>	<i>Folk devils</i>		<i>Criminogenic population</i>	
	<i>Are</i>	<i>Are not</i>	<i>Are</i>	<i>Are not</i>
Rape and sexual abuse	Predatory strangers Bogeymen	Female Siblings: brothers, sisters Parents: mothers, fathers	Single, lone predatory men	Women, family members Friends Relatives
Paedophilia	Predatory strangers Bogeymen Monsters, beasts	As above	Male perverts, sex beasts	Female
Child abuse	Fathers, wicked step dads	As above, including aunts, uncles, babysitters	Strange bogeymen	Female Family
Domestic violence	Male partners	Of the same sex as the abused	Angry men	Female
Prostitution	Street walkers	Men and boys	Women	Male Children

2.4.1 Den massmediala rapporteringen av barnmisshandel

Begreppet ”Signal crime” utgör en kategori av brottstyper som tenderar att ha ett varaktigt inflytande på nyhetsrapporteringen om brottslighet (Davies 2011, s. 18). Övergrepp mot barn är ett av de brott som faller in i denna kategori. Davies (2011) lyfter fram att övergrepp mot barn i betydligt högre utsträckning sker i hemmet än i ett möte med en främmande pedofil. Denna kunskap återspeglar inte massmedias rapportering och den politiska porträtteringen, och är således inte populär hos allmänheten.

Det existerar variationer i rapporteringar kring övergrepp mot barn. För det första kan massmedias rapportering kring dessa brott ofta bestå av starka verbala rubriker. Denna typ av rapportering är ofta förknippad med starka emotionell respons från mottagarna, dvs. allmänheten (Davies 2011). För det andra kan rapporteringen fokusera på den vuxne gärningspersonen i sammanhanget, en förälder eller familjemedlem. Denna typ av rapportering lyfter fram behovet av att skydda barn från alla typer av övergrepp i syfte att förebygga sådana tragedier. Rättvisa för sårbara offer samt myndigheters fokus på gärningspersonerna är av vikt vid denna typ av rapportering. En tredje typ av uppsättning av rubriker och rapporter fokuserar i huvudsak på barnets upplevda skada. Utifrån ett

kriminologiskt perspektiv handlar dessa konstruktioner av brottslighet om ett fokus på barnets oskyldighet. Denna typ av rapportering utgår ifrån allmänhetens sympati. Massmedias journalister framhäver även ofta brister i bestämmelser hos socialtjänst gällande identifieringen av ett barn i fara. Denna typ av rapportering av brottsnyheter belyser brister i samhällets olika instanser – socialtjänst, hälso-och sjukvårdspersonal samt myndigheters ofta försenade straffrättsliga insatser (Davies 2011). Trots att dessa rapporter viktologiskt sett fokuserar på barnet samt de individuella aspekterna hos förövaren, tenderar de att vara diffusa i var ansvaret ligger då de ofta även skuldbelägger andra samhälleliga instanser (Davies 2011).

3. Teoretiskt ramverk

Tolkningen av den insamlade kvalitativa empirin samt litteraturen har skett utifrån ett socialkonstruktionistiskt perspektiv. Syftet med denna utgångspunkt är att kunna analysera materialet genom dess diskursiva verktyg, det vill säga de narrativa aspekterna av artiklarna och tingsrättsdomen. Perspektivet grundar sig i uppfattningen att den sociala verkligheten är socialt och diskursivt konstruerad, vilket har kommit att bli en genomgående utgångspunkt för vår analys (Johansson 2005). Den socialkonstruktionistiska inriktningen är i huvudsak ett kritiskt perspektiv, vars analysmetod innebär att man ifrågasätter fenomenens naturliga essens då man förutsätter att verkligheten är socialt konstruerad i en samhällelig kontext (Sarnecki 2014). I enlighet med detta perspektiv uppfattas vissa typer av kategoriseringar och perspektiv som mer dominerande än andra. Dessa kategoriseringar består av kollektiva föreställningar kring vad som uppfattas som normalt och avvikande. Sådana perspektiv förespråkar föreställningar kring kriminalitet, gärningspersoner och offerskap. Johansson beskriver vidare hur dessa kategoriseringar är “förankrade i sociala institutioner och vardagslivets praktik” (Johansson 2005, s. 26). För denna studie har det socialkonstruktionistiska perspektivet varit intressant när vi har undersökt hur olika begrepp används narrativt i konstruktioner av gärningspersonerna och offret i massmedia samt i tingsrättsdomens bedömning.

3.1 Det idealiska offret

”Idealiska offer behöver – och skapar – idealiska gärningsmän” (Christie 2001, s. 54).

Det primära teoretiska underlaget för denna studie har varit den norska sociologen Nils Christies teori om det idealiska offret (Christie 2001). Vi valde denna teori i syfte att försöka förstå hur massmedia och tingsrätten konstruerar både gärningspersonerna och offret, och därigenom analysera hur den massmediala porträtteringen samt tingsrättens framställning ser ut i relation till teorin. Ett utgångsläge för analysen, vilket framgår i teorin, är resonemanget att idealiska offer skapar idealiska gärningsmän (Christie 2001). I analysen har vi undersökt hur det empiriska materialet främjar föreställningar kring gärningspersoner och offer i enlighet med denna teori, där faktorer såsom ålder, brottsplats, biologiskt kön samt relation till gärningsperson har varit i fokus. I och med att offrets biologiska mamma är en av gärningspersonerna har relationen mellan gärningsperson och offer varit ett huvudsakligt intresse för vår analys.

I sin teori om ”det idealiska offret” redogör Christie för vikten av att få vissa handlingar att definieras som brott och vissa aktörer definierade som kriminella (Christie 2001). I sin teoretisering redogör Christie (2001) för vad som karaktäriserar ett idealiskt offer. Christie för sitt resonemang på en samhälls nivå, vilket medför att termen “idealiskt offer” inte innebär hur den enskilda individen definierar sig själv som offer. Ett idealiskt offer beskrivs snarare som en person, alternativt en kategori av individer, som lättast får fullständig och legitim offentlig status som offer. Christie utmärker sex egenskaper som utgör huruvida ett offer anses vara idealiskt eller inte (Christie 2001, s. 48):

1. Offret är fysiskt svagt. Utifrån denna egenskap är en mycket gammal eller ung person ett idealiskt offer.
2. Offret ägnar sig åt en respektabel aktivitet.
3. Offret befinner sig på en plats som hon eller han inte kan klandras för att vara på.
4. Gärningsmannen är fysiskt stor och ond.
5. Gärningsmannen är för offret okänd, dvs. offret och gärningsperson har ingen personlig relation.
6. Offret sitter i en sådan position där ens fall blir uppmärksammat och att detta inte blir bemött av opposition.

De egenskaper som karaktäriserar ett icke-idealiskt offer beskrivs å andra sidan som följande (Christie 2001, s. 48):

1. Offret är stark.
2. Offret ägnar sig inte åt något respektabelt projekt.
3. Offret kan och borde ha skyddat sig genom att inte vara på platsen.
4. Offret är lika stor som gärningsmannen.
5. Offret står gärningsmannen nära.

Relationen mellan offer och gärningsperson förklaras som ett ömsesidigt beroende - där idealiska offer skapar idealiska gärningspersoner. Detta innebär att, ju mer idealiskt ett offer är, desto mer idealisk blir gärningspersonen. På motsvarande sätt är en gärningsperson mer idealisk beroende på vem dennes offer är och hur omständigheterna kring handlingen ser ut. En sådan omständighet skulle kunna vara brottsplatsen, som bör vara en offentlig plats för att vara idealisk i enlighet med teorin. Poängen kan illustreras av de flesta våldsbrottslingar, som inte alltid är idealiska. I de flesta fall är gärningspersonen inte okänd för offret och våldet sker inte ofta på en offentlig plats. Detta innebär att en gift kvinna som blir slagen i sitt hem inte uppfattas som ett idealiskt offer då hon har en relation med gärningspersonen samt ej befinner sig på en offentlig plats (Christie 2001). Den bild av gärningspersonen som Christie (2001) beskriver som idealisk består utav en avhumaniserad bild av fienden - det rör sig om en farlig man som kommer långt bortifrån. Enligt denna teori är gärningspersoner som känner sina offer dåliga gärningspersoner, precis som offer utgör dåliga offer ifall de har en relation till sin gärningsperson (Christie 2001). Christie exemplifierar detta med följande beskrivning:

“Den idealiske gärningsmannen är en varelse på avstånd. Ju mer främmande, desto bättre. Ju mindre mänsklig, också desto bättre” (Christie 2001, s. 59).

Fortsättningsvis beskriver Christie (2001) hur samhället etablerar bilder av idealiska gärningspersoner, trots att de flesta gärningspersoner inte är idealiska. Christie (2001) menar att de flesta brottslingar är i sina relationer och egenskaper som andra människor. Kunskapen kring verklighetens gärningspersoner främjar däremot realistiska och mångdimensionella värderingar - samt sanktioner som är riktade mot de som förtjänar sanktioner som följd av sina handlingar. De åtgärder som följer en kriminell handling är alltså beroende av att samhället fastställer vissa handlingar som onda. Detta beskrivs som en social process, där

handlingar inte är, utan blir. I enlighet med denna process konstrueras även kriminella handlingar. De definitionerna av handlingar och dess aktörer som uppstår i sådana sammanhang är med andra ord resultat av sociala organisationsformer. När denna process sker på samhällssystemets nivå kan vissa system, såsom rättsliga instanser, främja viktigmisering, medan andra system förefaller vara utan offer (Christie 2001).

3.2 Stämplingsteorin

Vi har vidare studerat i vilken utsträckning stämplingsteorin av den amerikanske sociologen Howard S. Becker (1963) har kunnat appliceras på massmedias samt tingsrättsdomens beskrivning av fallet. Stämplingsteorins relevans motiveras av att den är användbar när det kommer till att förstå hur massmedias samt tingsrättsdomens reaktioner har format en viss bild av mamman och styvpappan. Detta möjliggör sin tur en analys av huruvida den massmediala porträtteringen samt rättssystemets respons är en del av den process som enligt stämplingsteoretiker kan leda till en så kallad sekundär avvikelse (Sarnecki 2014).

I sin bok *Outsiders: Studies in the sociology of deviance* (1963) redogör Becker för den stämplingsprocess som följer då en individ avviker från kollektivt överenskomna regler. Denna process inbegriper reaktioner från allmänheten då en individ utför en handling som uppfattas som avvikande av kollektivet. Om individen på något sätt är avvikande från den allmänna normen kommer allmänheten att betrakta personen som en avvikare. Det som är utmärkande för stämplingsteorin är att själva avvikelsen inte ligger i handlingen eller individen, den är snarare en konstruktion utav den samhälleliga respons den bemöts av. Detta innebär att en individ kan uppfattas som avvikande, oavsett om personen har utfört en avvikande handling eller inte (Becker 1963). Vidare är omgivningens uppfattning kring en individs avvikelse relaterad till individens grupptillhörighet. Denna poäng kan illustreras med att grupper och individer har olika status, och därför tillskrivs olika egenskaper. Detta är i sin tur kopplat till den samhälleliga politiska makten, då det är de som besitter den politiska makten som dikterar de avgörande villkoren för vilka som blir stämplade som avvikare. Tilläggas kan att det inte råder någon konsensus kring principerna som föregår stämplingsprocessen - de varierar i olika samhällen där konflikter mellan olika grupper råder (Sarnecki 2014).

Becker redogör vidare för begreppet "master status" (1963, s. 33). Denna term beskriver hur vissa individer besitter en tillägnad identitet som står över alla andra identiteter som kan

kopplas till den personen. Exempelvis finns mannen som arbetar som jurist, men som även har ertappats med att stöld av varor för dyra summor. Denna individ kan identifieras som både man, jurist och kriminell. Den identitet som i enlighet med detta perspektiv blir den dominerande är den kriminella, vilken med andra ord tillägnas en "master status" (Becker 1966, s. 33).

Den amerikanske sociologen Edwin Lemert, som har utvecklat stämplingsteorin ytterligare, introducerar i sin diskussion begreppen "primär- och "sekundär avvikelse" (Sarnecki 2014, s. 203.) En individs primära brottslighet kan bero på en mängd olika orsaker. Den primära avvikelsen upptäcks ofta inte, och bemöts således inte av samhälleliga reaktioner. I de fall då den primära avvikelsen upptäcks och bemöts av en samhällelig reaktion kan detta leda till en stämplingsprocess. Denna process innebär att individen avviker på nytt i samband med samhällets reaktion, vilket i sin tur leder till en skarpare reaktion. Detta resulterar i att individen agerar i enlighet med sin kriminella identitet som tilldelats individen av omgivningens reaktioner. Detta fortsatta avvikande agerande benämns enligt Lemert som den sekundära avvikelsen (Sarnecki 2014).

4. Metod

Följande kapitel inleds med en redogörelse över de metodologiska tillvägagångssätt vi har valt att använda oss av i studien. Inledningsvis motiverar vi valet av metodkombination samt redogör för insamlingen av vårt material, urval samt avgränsningar som har gjorts. Därefter beskrivs bägge metodstrategierna och i vilken mån begreppet validitet kan anpassas till vår uppsats. Slutligen rapporteras metodologiska fördelar och nackdelar samt etiska avvägningar som har gjorts i samband med uppsatsens utförande.

4.1 Flermetodsforskning

Det metodologiska tillvägagångssättet för denna studie består utav en kombination av kvalitativa och kvantitativa metoder. Vi har valt att använda oss av en kvantitativ innehållsanalys samt en kvalitativ narrativ analys som metodologiska verktyg.

Kombinationen av att använda kvantitativa och kvalitativa metoder inom samma forskning kallas även för flermetodsforskning eller "mixed method research" (Bryman 2008 s. 555).

Det angreppssätt som vi har valt vid kombinationen av metoderna är triangulering.

Triangulering innebär att resultatet från den ena metodstrategin kontrolleras mot resultatet från den andra metodstrategin. Tanken med det valda tillvägagångssättet är att kunna öka

tilltron till de resultat vi har fått från den kvantitativa metodstrategin, genom att mäta begreppen på mer än ett sätt. Kombinationen av de två metodstrategierna syftar alltså till att resultaten från vardera strategi ska kunna stärka och bekräfta varandra. När det gäller kvalitativa data är det även tänkbart att den narrativa analysen kan göra det möjligt för oss att bearbeta data som inte granskats i den kvantitativa undersökningen, samt att nya tolkningar kan visa sig vara möjliga (Bryman 2008).

4.2 Material

4.2.1 Tingsrättsdomen som ett rättsnarrativ

Domen som fallet avser är en offentlig handling som vi har begärt ut från tingsrätten som fallet avser. Med denna tingsrättsdom som empiriskt material har vi haft möjlighet att sätta oss in i hur fallet diskuteras i tingsrättsdomen, och därefter har vi kunnat jämföra det med uttalanden från respektive tidning. Vi har granskat domen som en fulltext, och har därefter valt att endast använda oss av tingsrättens bedömning för den kvalitativa och den kvantitativa analysen. Motiveringen bakom denna avgränsning är att kunna analysera domen som ett rättsnarrativ utifrån de omständigheter som redogörs för av tingsrätten som instans. Således har vi valt att utesluta vittnesmål samt andra utlåtanden som inte framförs under de uppgifter som framkommit i tingsrättens bedömning. Detta för att undvika privatpersoners enskilda tolkningar och berättelser kring händelsen och de inblandade. Analysen av ett rättsnarrativ som ett metodologiskt tillvägagångssätt är användbart när det kommer till att synliggöra berättelser kring viktimisering i en brottsdomstol – samt de maktförhållanden som underligg dessa berättelser (Nafstad 2019, s. 6). Det som är viktigt att poängtera är att domen utgör ett annat material än de övriga källorna som ligger till grund för denna analys. Vidare är det väsentligt för analysen att poängtera att rättsnarrativ inte endast konstruerar berättelser, de skapar även en bild av vad ett offer är. Tilläggas kan att domens utfall inte är det intressanta, det rör sig snarare om hur narrativet kring skuld och viktimisering konstrueras genom texten (Nafstad 2019, s. 6).

4.2.2 Insamling av massmedia som empiriskt material

Vi har använt oss av databasen Retriever Mediearkivet för insamlingen av tidningsartiklar som empiriskt material. Det material vi har samlat in i form av tidningsartiklar är specificerat utifrån studiens syfte och frågeställningarna. Det sökord vi använde oss av vid insamlingen var "Bobby". Utifrån denna sökning kunde vi se ett mönster där de flesta artiklar beskrev

fallet och de inblandade. Vi filtrerade sökningen vidare genom att avgränsa tidsspannet till fyra månader, 1/5/06-1/9/06. Utifrån denna sökning gjorde vi ett urval där vi valde Expressen som nationell kvällstidning och Smålandsposten som lokal tidning.

4.3 Urval och avgränsning

Vårt urval av det empiriska underlaget för denna studie består av rättsens bedömning i tingsrättsdomen samt 47 artiklar i två tidningar, varav en är kvällstidningen Expressen och den andra är lokaltidningen Smålandsposten. Av de 47 artiklarna består en utav en krönika från Expressen och resterande av nyhetsartiklar. Vår uppfattning är att Expressen är en tidning vars innehåll är intressant att analysera, då vi upplever att de använder sig av extrema beskrivningar av personer och händelser. Smålandsposten har vi valt då vi vill studera eventuella skillnader i hur fallet beskrivs lokalt respektive nationellt.

Vi har valt ut enheter i form av artiklar med hänvisning till den forskningsfråga som vi har formulerat. Urvalet har med andra ord gjorts utifrån studiens övergripande mål, och därför har analysenheterna (artiklarna) valts ut på grundval av kriterier som gör att forskningsfrågan kan besvaras. Denna urvalsmetod kallas för ett målstyrt urval (Bryman 2008). Syftet med att använda två tidningar är, utöver ovanstående resonemang, att få ett mer representativt urval än om vi bara hade utgått ifrån en tidning. Detta kan tänkas stärka studiens reliabilitet, det vill säga öka pålitligheten (Bryman 2008). Samtidigt har avgränsningen avseende mängden av tidningar utförts som en begränsning i syfte att kunna genomskåda allt material i tid med tanke på tidsomfånget vi har för denna studie. Vi har även gjort en tidsmässig avgränsning där de artiklar vi har valt är publicerade inom tidsspannet 1/5/06-1/9/06. Valet av tidsspann har främst gjorts i syfte att analysera tidningarnas innehåll avseende fallet en månad innan domen och tre månader efter domen. Beslutet om vilken tidsperiod som studien ska omfattas av är alltså styrt av när i tiden domen inträffade. Detta har skett i syfte att få en bild av hur massmedierna rapporterar om fallet i samband med en aktuell rättsprocess där gärningspersonerna är åtalade, och även i samband med att de blivit dömda. Detta val har gjorts som en del av det målstyrda urvalet, då vi vill undersöka artiklarnas beskrivningar av fallet så nära domen i tid som möjligt. Den tidsmässiga avgränsningen har vi även gjort med hänsyn till att det inte har funnits tillräckligt med utrymme för att analysera fler artiklar under den tidsperiod som tillsats för denna uppsats.

4.4 Kvantitativ innehållsanalys

En kvantitativ innehållsanalys beskrivs av Bryman (2008) som ett angreppssätt när det gäller analys av dokument och texter som på ett systematiskt och replikerbart sätt syftar till att kvantifiera innehållet utifrån kategorier som bestäms i förväg. När det gäller massmediernas rapportering av brott är ofta de personers egenskaper som omnämns i inslagen viktiga att koda (Bryman 2008). I denna kodning har vi identifierat specifika ord som massmedia använder sig av i sin beskrivning av fallet. Dessa ord är de nyckelord vars förekomst vi undersöker i analysen av artiklarna samt tingsrättsdomens bedömning. De ord som har varit intressanta för kodningen är de som tillskriver egenskaper till offer och gärningsperson, och som i sin tur kan tänkas återspegla en allmän och förutbestämd bild av offer och gärningsperson. En förteckning över dessa nyckelord finns i bilaga 1.

4.4.1 Kodning

Vi har kodat materialet via programmet Voyant Tools⁴. Texten i samtliga artiklar samt tingsrättsdomens bedömning har kopierats och därefter klistrats in var för sig i en textruta i Voyant Tools-programmet. Därefter har det räknats ut hur ofta alla ord förekommer samt hur ofta särskilda meningsformuleringar upprepas. Med hjälp av detta har även ordens synonymer samt böjningar identifierats i kodningen. Orden har, efter att de lokaliserats, lagts in i kalkylprogrammet Microsoft Excel där vi har ställt upp dem i stapeldiagram. Vi har därefter rangordnat orden i alfabetisk ordning för att underlätta navigeringen genom diagrammen. Utöver orden har samtliga tre källor tagits med i diagrammen i syfte att tydliggöra eventuella skillnader och likheter i hur ofta nyckelorden används i respektive källa. Detta resultat har därefter utvecklats vidare utifrån ett narrativt angreppssätt i den kvalitativa metoden. Nyckelorden har delats in i olika kategorier som har kopplats till studiens syfte och analyserats därefter. Dessa kategorier har varit följande: 1) Gärningspersoner, 2) Offer, 3) Våld, 4) Sex och 5) Extrema beskrivningar. Valet av kategorier har utförts med hänsyn till utvald litteratur om idealiska offer (Christie 2001) samt tidigare forskning avseende massmedias konstruktion av brottsnyheter (Jewkes et al 2014).

4.5 Narrativ metod

Vi ville även använda oss av kvalitativ metod för att analysera materialet. Det finns två orsaker till detta: För det första valde vi en kvalitativ metodstrategi eftersom den underlättar

⁴ <https://voyant-tools.org/>

ett socialt konstruktionistiskt angreppssätt till vårt material. För det andra ville vi använda oss av narrativ analys av materialet för att förflytta fokus från *vad* som har hänt till *hur*⁵ människor skapar mening i det som hände (Bryman 2008). Utöver artiklarna har även en analys av tingsrättsdomens bedömning skett utifrån detta angreppssätt. Tingsrättsdomen används här som ett rättsnarrativ där fokuset ligger på hur skuld och offerskap är framställt i de rättsliga texterna (Nafstad 2019).

Den svenska författaren Anna Johansson (2005) beskriver hur berättelser är intressanta ur ett metodologiskt perspektiv, och kan ses som en av många kunskapskällor om den sociala verkligheten. Vi har således valt att tolka materialet som berättelser i detta sammanhang. Det ontologiska förhållningssätt som vi har intagit innebär att berättandet ses som en grundläggande kunskapsform. Detta antagande grundar sig i att sociala identiteter är konstruerade som berättelser – de är narrativa till sin karaktär. Berättelserna, det vill säga tidningsartiklarna samt tingsrättens bedömning i domen, ses således inte som uttryck för någon sann verklighet. Deras mening och betydelser produceras snarare genom språklig kommunikation i socialt samspel – i ett visst kulturellt sammanhang (Johansson 2005). Ytterligare en dimension som beskrivs i den narrativa analysen består utav de värderande tolkningsramarna som används. Utifrån dessa har vi valt vilka händelser, erfarenheter, karaktärer och sociala faktorer som är väsentliga för undersökningen (Johansson 2005). De sociala faktorer som ska lyftas fram och ges mening i denna studie grundar sig i tidigare forskning kring ämnet samt utvald kriminologisk litteratur.

4.5.1 Intern validitet

Tilläggs kan att vi även har valt att anpassa begreppet validitet till vår kvalitativa forskning. Validitet berör observation och identifiering av de begrepp vi har avsett att studera. Här är i synnerhet den interna validiteten av betydelse, då den har möjlighet att styrka vår kvalitativa undersökning. Den interna validiteten syftar till att det ska finnas en hög grad av överensstämmelse mellan våra observationer och de teoretiska idéer vi har strävat efter att utveckla i denna studie (Bryman 2008).

⁵ Se ”analytisk parantessättning” som narrativ metod (Rennstam & Wästerfors 2015, s. 53).

4.6 Metodologiska fördelar och nackdelar

Fördelen med att endast granska massmedia samt tingsrättsdomen har varit att insamlingen av data har skett på ett tidseffektivt sätt. Denna metod möjliggör även en övergripande bild av massmedias och tingsrättens porträttering av de inblandade i fallet. De metodologiska problemen som kan uppstå vid urvalet av tidningar är att respektive tidning kan utgå ifrån olika informationskällor rörande fallet, samt att journalister har olika sätt att uttrycka sig på och förmedla meningar.

4.6.1 Etiska överväganden

De etiska överväganden man bör tänka på vid analys av ett rättsfall är att det handlar om verkliga människor (Granström 2006). Under studiens gång har särskild hänsyn tagits till att offret var ett barn. Det har funnits många detaljerade utlåtanden över vilka fysiska och psykiska skador som gärningarna har inneburit för offret. Då domen är en offentlig handling som vi har begärt ut har vi tagit del av denna information, inklusive de tilltalades samt målsägandes personuppgifter. Vi har av etiska skäl valt att utelämna personuppgifter i möjligaste mån och endast benämna gärningspersonerna som styvpappan och mamman i löpande text samt i utdragen från allt empiriskt material. Dock har vi valt att använda oss av namnet Bobby genom studiens gång då vi har uppfattat att namnet, i och med lagstiftningen lex Bobby⁶, har kommit att representera ett fenomen snarare än en person.

5. Analys

I följande kapitel presenteras inledningsvis den kvantitativa analysen och dess resultat. Därefter presenteras resultatet av den kvalitativa analysen.

5.1 Kvantitativ analys

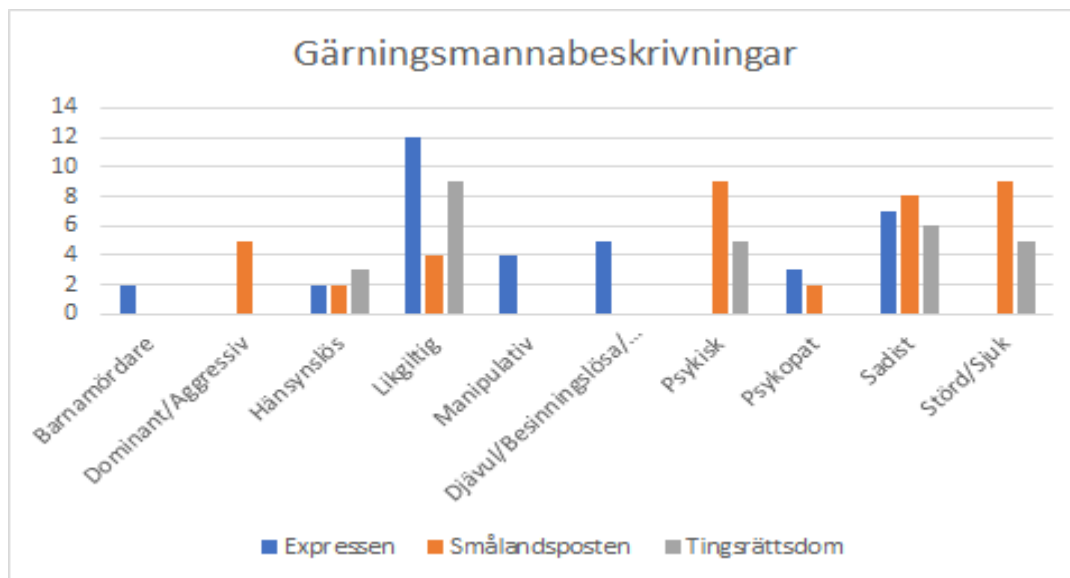
Nedanstående diagram skildrar resultaten av den kvantitativa innehållsanalysen. Resultatet består utav en kartläggning av hur ofta orden, dess synonymer och böjningar förekommer, samt hur denna frekvens utgör ett återkommande mönster i beskrivningen av händelseförloppet och de inblandade. De mönster som synliggörs nedan har analyserats mer ingående i den narrativa analysen.

⁶ Lex Bobby är Lagen (2007:606) om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall.

5.1.1 Kategori Gärningspersoner

De nyckelord som har valts ut för att beskriva egenskaper tillhörande gärningspersonerna i fallet är presenterade i diagram 1 nedan. Diagrammet kan analyseras med hjälp av Davies (2011) resonemang kring de ofta förekommande massmediala representationerna av gärningspersoner.

Diagram 1. Beskrivningar av gärningspersonerna

I diagram 1 kan man urskilja ett mönster där massmedia använder sig av begrepp som bidrar till individualiserade porträtt av gärningspersoner och offer. De som enkelt tilldelas gärningsmannastatus beskrivs även av Davies som "criminal folk devils" (Davies 2011, s. 4). Denna benämning kan kopplas till de nyckelord som rapporteras i diagrammen, där gärningspersonerna återkommande gånger beskrivs som "likgiltiga", "hänsynslösa" och "sadistiska". Förekomsten av orden "djävul", "monstruös", "omänsklig" och "djurisk" i massmedias beskrivning av gärningspersonerna kan tolkas som ett sätt att avhumanisera gärningspersonerna. Detta kan liknas vid Christies resonemang kring att en allmän bild av en gärningsman består utav en avhumaniserad bild av fienden (Christie 2001).

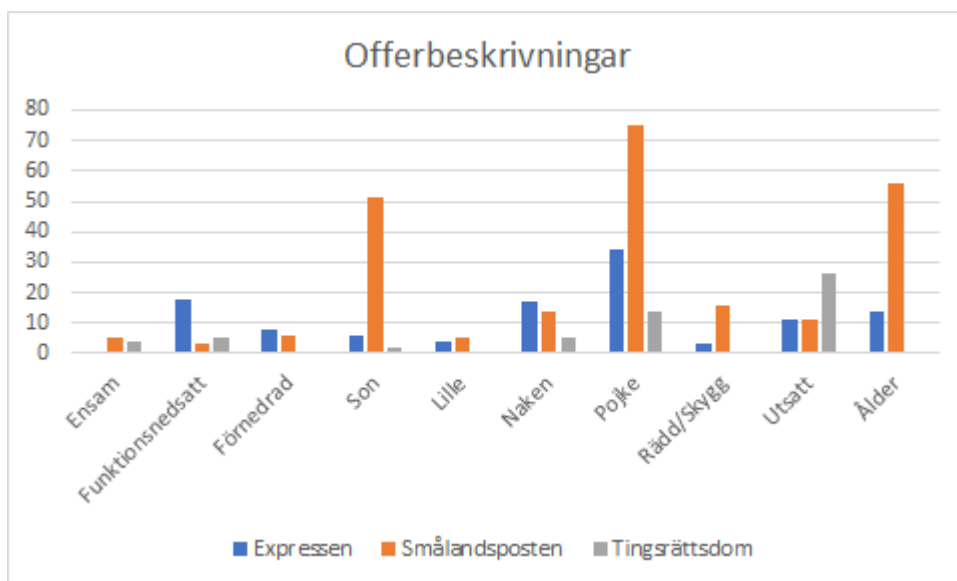
Vad som även kan tydas av stapeldiagrammet är skillnader och likheter i hur ofta, eller om ens, orden används i respektive källa. Exempelvis är det endast Expressen som beskriver gärningspersonerna i termer som "djävul", "monstruös", "omänsklig" och "djurisk". En möjlig orsak till att dessa termer inte urskiljs i tingsrättsdomens bedömning kan tolkas utifrån att den, utifrån vad vi kunnat utläsa vid granskningen, är skriven på ett formellt språk och därmed inte använder ord och fraser som används i dagligt tal. Det formella språket

kännetecknar domen som ett rättsnarrativ – där tingsrätten eftersträvar att representera den verkliga berättelsen vars retorik syftar till att övertyga publiken med en orubblig logik Nafstads (2019). Det går också att urskilja likheter mellan källorna. Bland annat förekommer beskrivningen “sadist” och “hänsynslös” i nästan lika hög utsträckning i respektive källa - vilket kan tolkas som vanligt förekommande beskrivningar av gärningspersonerna.

5.1.2 Kategori Offer

Diagram 2 visar tydligt att brottsoffret, Bobby, i hög utsträckning beskrivs med termer som ger anspråk på att offret är ungt, där man har kunnat utläsa ord såsom “Pojke” “Tioårig” och “Lille”.

Diagram 2. Beskrivningar av brottsoffret

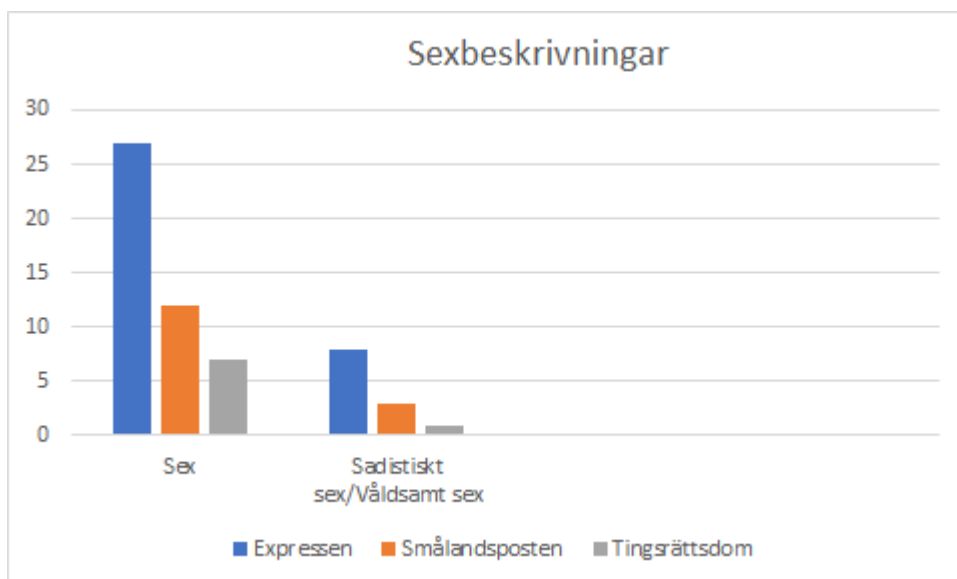

Av diagrammet ovan kan man utläsa att termer som hänvisar till Bobbys ålder förekommer i samtliga källor, och i högst utsträckning i Smålandsposten. Denna offerbeskrivning kan anknytas till Christies (2001) kriterier för ett idealiskt offer, där vikten av offrets fysiska svaghet betonas. Vidare kan en avvikelse ses i förhållande till Christies teori; det idealiska offret är enligt honom främmande för gärningsmannen (Christie 2001). Offret har som diagrammet visar ofta benämnts som “son”, något som skildrar en relation mellan honom och gärningspersonerna. Tilläggs kan att Jewkes med flera (2014) understryker det faktum att nyhetsmedia har en benägenhet att bortse från att sexuella övergrepp mot barn oftare sker i hemmet av en familjemedlem än av en ond främling, vilket kan anknytas till Christies (2001) resonemang att idealiska gärningspersoner och offer är okända för varandra.

Det är också intressant att närmare granska frekvensen av ord som kan tänkas uttrycka sårbarhet eller svaghet, bland annat “rädd”, “skygg”, “funktionsnedsatt” och “utsatt”. Även om “rädd” och “skygg” endast förekommer i artiklarna har samtliga tre källor gemensamt att Bobbys funktionsnedsättning och utsatthet lyfts fram. Detta kan anknytas till Jewkes med flera (2014), vars resonemang är att berättandet av brott har blivit allt mer inriktat på viktinologiska aspekter såsom sårbarhet (Jewkes et al 2014). Då denna analys även avser rättsligt material skiljer den sig från Jewkes med flera (2014), vars forskning berör medias konstruktion av brottsnyheter.

5.1.3 Kategori Sex

Diagram 3. Beskrivningar av sexuella handlingar

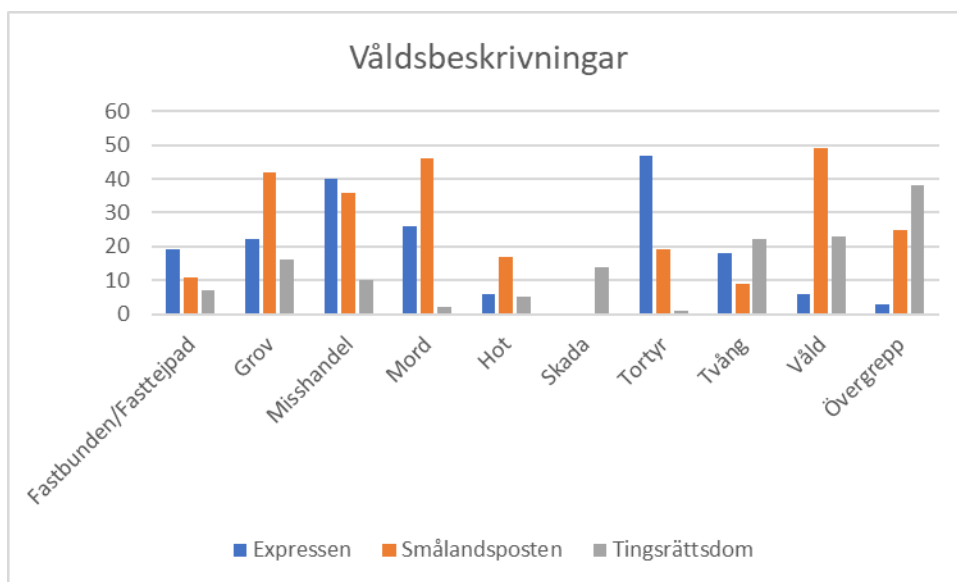

Vi ville undersöka hur sexuella handlingar beskrivs i vårt empiriska material eftersom tidigare forskning gällande nyhetsrapportering lyfter fram sex som ett så kallat nyhetsvärde (Jewkes et al 2014). Studien av Jewkes med flera (2014) betonar hur massmedia tenderar att överrapportera nyheter som har en sexuell infallsvinkel. Det förefaller att massmedias rapportering kring fallet inkluderar en sexvinkel - detta trots att de brott som begåtts inte har haft något sexuellt motiv (Eksjö tingsrätt dom 2006- 06- 09 i mål nr B 354–06). Tilläggs kan att rapporteringen i det empiriska materialet tenderar att porträttera en tillvaro med sadistiskt sex. Detta kan kopplas till Jewkes et al (2014) resonemang kring att pressen ofta skildrar sex och våld i samma reportage. I studien beskriver forskarna hur en sexdriven, ensamstående

man som finner utlopp för sin sexlust i mord utgör ett högt nyhetsvärde (Jewkes et al 2014). Detta kan tolkas som en möjlig förklaring till frekvensen av sexrelaterade begrepp i massmedierapporteringen av fallet. Det kan också bidra till en ökad förståelse för varför man i tingsrättsdomen inte lyfter fram den sexuella aspekten i lika hög utsträckning. Tingsrättsdomen uttrycker sig mer logiskt i sitt återberättande av händelsen då de inte har ett mål som styrs av att attrahera läsare.

5.1.4 Kategori Våld

Diagram 4. Beskrivningar av våld

Med denna kategori har vi kunnat urskilja ett mönster i kodningen, där de ord som är mest förekommande är de som relaterar till det våld som offret har utsatts för. De övriga orden kan kopplas till begreppet “signalbrott” (Signal Crime) som omnämns av Davies (2011 s. 18). Detta begrepp syftar till en kategori av brottstyper som tenderar att ha ett varaktigt inflytande på den massmediala rapporteringen av brottslighet.

Vidare kan detta kopplas till Jewkes med fleras (2014) forskning, som beskriver våld som en av de vanligaste nyhetsvärden inom massmedia. Detta skildras i massmedias rapportering av fallet, där man exempelvis kan skildra en hög frekvens av ordet “tortyr”. Detta kan enligt Jewkes med flera (2014) uppfylla massmedias önskemål att porträttera dramatiska event. Detta kan ytterligare kopplas till frekvensen av ord såsom “fastbunden” och “fastejpad”. Dessa ord förekommer i högre utsträckning i artiklarna jämfört med tingsrättsdomens bedömning. En juridisk handling kan inte antas ha samma ändamål som massmedia.

Tingsrättsdomen lyfter snarare fram andra våldsrelaterade termer i beskrivningen av händelseförloppet, såsom “Övergrepp” och “Skada”.

5.1.5 Kategori Extrema beskrivningar

Diagram 5. Extrema beskrivningar av händelseförloppet

Davies (2011) beskriver hur medierapporteringen tenderar att representera en viss typ av brottslighet, vilken är genomsyrad av en överdriven bild av våld. Detta inkluderar starka verbala rubriker, vilka är förknippade med starka emotionell respons hos allmänheten (Davies 2011). Mot bakgrund av detta har vi skapat kategorin “Extrema beskrivningar”, där nyckelorden är de som uppfattas vara extrema beskrivningar av händelseförloppet. I diagrammet kan man urskilja en viss frekvens av orden “Vidriheter”, “Fruktansvärt” eller “Helvete” i artiklarna., vilka inte har förekommit i tingsrättsdomens bedömning. Detta kan anknytas till Lancaster et al. (2011), som resonerar kring massmedias tendens att sätta en agenda i sin rapportering. På detta sätt besitter de makten att forma sociala normer och värderingar hos mottagarna, varpå dessa verbala och starka rubriker kan tänkas bidra till en allmän uppfattning om fallet.⁷

⁷ Jämför Erving Goffmans diskussion om ramar i Goffman, E. (1959/2004). *Jaget och maskerna. En studie i vardagslivets dramatik*. Stockholm. Norstedts.

5.2 Kvalitativ analys

Resultaten från den kvantitativa analysen, som kvantifierar nyckelordens frekvens i samtliga tre källor, kommer att vidareutvecklas nedan utifrån ett narrativt förhållningssätt.

5.2.1 Skillnader och likheter i materialets porträttering av fallet

Det som inledningsvis bör nämnas är att det finns vissa skillnader i hur fallet framställs i de olika källorna. Detta inkluderar även konstruktioner av gärningspersonerna och offret. Det förefaller att Expressen är den källan som förmedlar det mest framträdande mönstret vid rapporteringen av händelserna och de inblandade. Det mönster som har urskilts kan anknytas till föreställningar kring gärningspersoner och offer i denna typ av våldsbrott – vilket kommer att diskuteras närmare vid kopplingen till teori. Denna framställning kan vidare kopplas till massmedias tendens att använda specifika ord för att skapa sensationsreportage i samband med företeelser (Bryman 2008, s. 288). I sammanhanget kan även tilläggas att massmedia tenderar att sätta en agenda, varpå massmedias skribenter besitter makten att forma sociala normer och värderingar hos mottagarna (Lancaster et al. 2011). Expressens sätt att uttrycka sig och därmed konstruera en viss bild av händelsen illustreras i utdragen nedan:

“För den som orkar ta in de detaljerade beskrivningarna av styvpappans dagliga sextortyr av Bobbys mamma finns det ett enkelt svar: den sadistiska sexualdriften gick över styr” (Lindström 2006).

Ovan kan man konstatera att Expressen använder sig av sex som ett nyhetsvärde (Jewkes et al 2014). Detta kan anknytas till det främsta exemplet på denna typ av nyhetsvärde; gestaltningen av en sexdriven, ensamstående man som finner sitt utlopp för sin sexlust i mord på oskyldiga offer (Jewkes et al 2014).

I syfte att åskådliggöra skillnader i Smålandspostens skildringar av mamman och styvpappan har nedanstående utdrag valts ut. I dessa kan man se att Smålandsposten, i sina beskrivningar av händelsen, ofta hänvisar till källor av olika slag där man vid betraktande av utdragen nedan kan konstatera att hänvisningar görs till åklagaren samt tingsrättens åtalspunkter. Smålandspostens skildringar av händelseförloppet ter sig vara av mer faktainriktad karaktär, då de tenderar att anvisa till tingsrätten och/eller övriga aktörer som har varit inblandade i fallet. Det bör dock poängteras att vi inte har uppfattat Smålandspostens skildring som objektiv eller verklighetsförankrad, då denna analys förutsätter att verkligheten är social konstruerad. Smålandspostens narrativ skildras i följande utdrag där det framgår att

journalisten fokuserar mer på de straffrättsliga aspekterna av fallet, snarare än de individuella egenskaper som gärningspersonerna besitter:

”De misstänkta är styvfadern och mamman som nu i veckan har åtalats för mord och en mängd våldsbrott mot pojken” (Smålandsposten 2006).

”Hon är åtalad för att ha mördat sin son tillsammans med sin sambo. Alternativt vill åklagaren ha paret fällt för grov misshandel och grovt vållande till 10-årige Bobbys död” (Smålandsposten 2006).

Det förefaller dock finnas en viss likhet mellan Smålandsposten och Expressen i skildringen av Bobby, där egenskaper såsom skygg och samt pojkens funktionshinder lyfts fram. I kommande utdrag skildras även offrets försvarslöshet gentemot gärningspersonerna ⁸. Dessa egenskaper kan anknytas till ett karaktärsdrag hos ett idealiskt offer - att offret är fysiskt svagt (Christie 2001):

”Tortyrlika övergrepp Bobby var en skygg pojke, han led av ett funktionshinder och hade ingen möjlighet att värja sig mot mammans och styvfaderns övergrepp” (Smålandsposten 2006).

Vidare kan det, vid en närmare narrativ jämförelse av källorna, konstateras att Expressens offerbeskrivningar skiljer sig åt Smålandspostens vad gäller användning av liknelser⁹. Denna form av berättande kan tolkas som ett sätt att producera mening och betydelse av det som händer, där Expressen använder sig av anekdoter för att begripliggöra händelsen och därmed skapa sociala konstruktioner (Johansson 2005):

”Han blev en kropp att plåga, och sedan ett paket att dumpa” (Lindström 2006)

”Bobby upphörde att vara människa” (Lindström 2006).

5.2.2 Tingsrättsdomen och dess narrativa karaktär

Domen betraktas i sammanhanget som ett rättsnarrativ, vilket förutsätter en tolkning av domens innehåll som en berättelse (Nafstad 2019). Mot bakgrund av detta kan man vidare konstatera att händelsen skildras i andra termer än de som har urskilts vid analysen av de utvalda tidskrifterna i massmedia. Det viktiga vid analysen av ett rättsnarrativ är inte nödvändigtvis vad tingsrätten säger, utan hur det uttrycks. Vid analysen av tingsrättens bedömning förefaller det att liknelser, ironi, samt andra typer av retoriska angreppssätt inte förekommer. Det rör sig snarare om ett mer logiskt berättande kring händelseförloppet och de

⁸ Se ord i fet stil i citatet (författarnas markering).

⁹ Se ord i fet stil i citatet (författarnas markering).

inblandade – vilket i synnerhet tydliggörs i kontrast till det övriga materialet. Det logiska narrativet som har upptäckts vid analysen av tingsrättens bedömning är inte ett ovanligt narrativ för domstolar (Nafstad 2019).

Gällande tingsrättsdomens bedömning råder det ingen fråga kring vem som är målsägande i fallet. Frågan huruvida mamman är ett offer gentemot styvpappans handlingar har däremot diskuterats mer utförligt under domens huvudförhandling. I tingsrättens bedömning kring huruvida straffansvar har förelegat mamman framgår en liknande diskussion kring mammas passiva roll i de brott som begicks mot Bobby:

“...Utredningen har syftat till att påvisa en sadistisk läggning hos styvpappan men även hos mamman. I viss utsträckning torde utredningen även ha syftat till att påvisa att styvpappan genom sadistiskt handlande knutit mamman till sig och tvingat henne att delta i brottsliga handlingar gentemot Bobby” (Eksjö tingsrätt dom 2006- 06- 09 i mål nr B 354–06, s. 50)

*“För att förhindra vidare övergrepp mot Bobby skulle mamman **självfallet** ha kontaktat polis eller annan myndighet och i vart fall sett till att Bobby fysiskt kom utom räckhåll för ytterligare våld och tvång. Att göra detta borde ha varit **särskilt angeläget** för mamman med hänsyn till det ansvar för Bobbys väl och ve som hon har haft som ensam vårdnadshavare över pojken. Det är **svårt att förstå** mammans inställning att hon har varit Bobby till hjälp genom att själv ta del i övergreppen. Det är ju **tvärtom** så att hon genom att inte bara stillatigande iaktta övergreppen utan till och med delta i dessa utan att ens ta upp frågan om övergreppen till diskussion med styvpappan **måste ha gett styvpappan inställningen att hon godtog och till och med understödde** det som Bobby utsattes för och därmed legitimerade övergreppen”* (Eksjö tingsrätt dom 2006- 06- 09 i mål nr B 354-06s. 55).

Det framgår av narrativet i utdraget ovan att tingsrätten inte förstår hur hon kan ha agerat på detta sätt, att det borde vara självklart att kontakta polis. De ord ¹⁰ som används av tingsrätten ovan kan uppfattas som starka i en huvudförhandling. Tillämpningen av dessa starka ord kan tolkas utifrån ett social konstruktionistiskt perspektiv, där domstolar använder sig av ett visst narrativ i sin konstruktion av verkligheten. Denna narrativa retorik kan kopplas till resonemanget att domstolar tenderar att använda sig av en orubblig logik i sitt berättande av händelsen (Nafstad 2019).

I tingsrättsdomen har även psykologiprofessorn Sven Å Christiansson hörts som sakkunnig, varpå följande utlåtande har valts ut. Tilläggas kan att nedanstående utdrag innehar en psykologisk infallsvinkel snarare än kriminologisk eller sociologisk. Dock har vi valt att hänvisa till denna del av tingsrättsdomens bedömning då den understödjer vår analys – där

¹⁰ Se ord i fet stil i citaten (författarnas markering).

utdraget skildrar hur mamman tillskrivs en passiv roll och styvpappan tillskrivs en dominant roll. Detta kan anknytas till kriminologisk teori kring vilken typ av individ som tillskrivs egenskaper hos ett idealiskt offer (Christie 2001).

“Det som Sven Å Christiansson har uppgett och som kan bedömas vara av betydelse i målet torde kunna sammanfattas på det sättet att ‘jag-svaga personer’ som har svåra upplevelser bakom sig från barndom och uppväxttid lätt kan komma att domineras och styras av viljestarka individer och utnyttjas av dessa för specifika ändamål, varvid den ‘jag-svage’ kan förmås att sätta åt sidan väsentliga intressen såsom intresset att värna och skydda sina barn” (Eksjö tingsrätt dom 2006- 06- 09 i mål nr B 354- 06, s. 56)

*“**Tingsrätten ifrågasätter inte** att mamman har varit en sådan ‘jag-svag person’ som -- har beskrivit och att hon genom flyttningen till Skogslund har sett en möjlighet att skaffa sig en, enligt hennes uppfattning, bättre tillvaro än den som hon hade i Stenungssund. **Tingsrätten ifrågasätter inte heller** att mamman har varit beredd att underkasta sig långt gående önskemål från styvpappans sida för att kunna behålla den nyförvärvade sociala situationen och att hon för att nå detta syfte kan ha varit beredd att ta del i övergrepp mot Bobby om hon har uppfattat att det var detta som styvpappan ville, **Men därifrån till att göra bedömningen** att mamman har varit ett viljelöst offer för styvpappan, ett redskap åt honom, vilket torde böra krävas för att hon ska gå fri från ansvar, **är steget långt**”*(Eksjö tingsrätt dom 2006- 06- 09 i mål nr B 354- 06, s. 56-57)

I ovan utdrag kan man se ett intressant narrativ där man kan se hur tingsrätten (1) ifrågasätter inte, (2) ifrågasätter inte heller, (3) men därifrån till att göra bedömningen att mamman har varit ett viljelöst offer...är steget långt ¹¹. Genom detta berättande konstrueras en bild av vad som accepteras av tingsrätten dvs. att mamman skulle underkasta sig styvpappans önskemål, samt var gränsen går för tingsrätten. Den gräns som konstrueras i narrativet är framställningen av mamman som ett viljelöst offer för styvpappan.

Vid analysen av de omständigheter som redogörs för i tingsrättens bedömning har Christies (2001) teori om idealiska offer varit av intresse. Med Christies (2001) teori som grund synliggör Nafstad (2019) det faktum att kvinnor i högre utsträckning tenderar att bli betraktade som offer. Likartat tenderar män att i högre utsträckning bli betraktade som förövare. Vid granskningen av tingsrättens bedömning är det, likt Nafstads studie (2019) väsentligt att urskilja hur skuld och offerskap är framställt i de rättsliga texterna. Med Nafstads studie i beaktning kan man anknyta framställningen av mammans passiva roll till Nafstads så kallade idealiska offergrupp respektive icke-idealiska offergrupp (Nafstad 2019 s. 3). Det framgår i studien att den icke-idealiska offergruppen enbart består utav kvinnor, samt

¹¹ Se ord i fet stil i citatet (författarnas markering).

att samtliga misstänkta är män (Nafstad 2019). Även detta kan anknytas till föreställningen kring att kvinnor inte ingår i den kategori av befolkningen som begår denna typ av våldsbrott (Davies 2011). Nafstad (2019) diskuterar vidare kring det rättsliga narrativet, och hur de är utformade efter de vanligaste svenska värderingarna. Detta kan kopplas till utlåtandet att det borde ha varit särskilt angeläget för mamman, som Bobbys vårdnadshavare, att skydda pojken från våldet han utsattes för.

Utifrån analysen ser vi att det existerar variationer i tingsrättsdomens samt massmedias framställning av mamman som gärningsperson, där massmedia i allt högre utsträckning tenderar att tillskriva mamman en legitim offerstatus.

5.2.3 Den sociala konstruktionen av gärningspersoner och offer

En av de mest framträdande aspekterna i återberättandet av händelsen är de individuella egenskaper som tillskrivs både gärningspersonerna och offret. Detta kan grunda sig i den tidigare forskningen som har beaktats i utformandet av denna uppsats. Forskningen diskuterar individualism som ett nyhetsvärde (Jewkes et al 2014), där forskarna i studien resonerar kring massmedias tendens att personifiera händelser och ge dem ett mänskligt värde.¹² Detta beskrivs som en process som betonar individuella definitioner, beskrivningar och viktisering (Jewkes et al 2014). Nedan skildras porträtteringar av de inblandade som belyser sadistiska och mörka sidor hos styvpappan. Tilläggas kan att porträtteringen av mamman inte är lika ensidig som skildringen av styvpappan. Detta resonemang grundar sig i att mamman i vissa artiklar framställs som oberörd och likgiltig, medan hon i andra artiklar porträtteras som någon som i sin längtan efter kärlek föll offer för en sexsadist. Nedan utdrag är utvalda i syfte att illustrera de skilda beskrivningarna av gärningspersonerna som beskrivs ovan:

”Hon drömde om äkta kärlek. En snäll man, att Bobby skulle få syskon och ett liv som hemmafru i ett hus på landet. I stället förälskade hon sig i den 39-årige styvpappan - sexsadisten från Norrköping” (Asplind & Hellberg 2006).

Parallellt med den mångsidiga porträtteringen av mamman konstrueras styvpappan i termer av sex och sadism, vilket exemplifieras i de två utdragen nedan. Detta kan kopplas till den massmediala diskursen kring kriminalitet, där det förekommer en könsrepresentation där

¹² Jämför med Joakim Thelanders diskussion om kändisar och brott i Åkerström, M. (red.) (2008). *Medier, brott och den aktiva publiken: om brottsrapportering och kreativ medieanvändning*. 1. uppl. Malmö: Bokbox.

männen ramas in som brottslingar, medan de vanligaste ramarna för kvinnor i denna diskurs är offer (Davies 2011).

“Parallellt med upptrappningen av Bobbys tortyr utsattes hans mamma för grövre och grövre sexövergrepp. Som om det ena triggade det andra” (Lindström 2006).

“Dessförinnan hade rättegångens andra dag inletts med att mamman berättat om sambons sadistiska drag och hur de skrämde henne” (Smålandsposten 2006).

Vidare betoningar gällande gärningspersonernas individuella egenskaper synliggörs i följande utdrag från Expressen, där mamman tillskrivs diverse attribut:

“På ett halvår förvandlades hon från omtänksam mamma till känslokall, misstänkt barnamördare - som skrattar i rätten. Orsaken kan vara att hon bär på ett mystiskt syndrom. - Hon är så klart inte född till en djävul, säger en granne” (Asplid et al 2006).

Ovanstående citat kan även uppfattas som en skildring av hur Expressen uttrycker sig vad gäller tillskrivning av individuella egenskaper och hur detta möjliggör en konstruktion av henne som gärningsperson, där hon i ovanstående citat konstrueras som en djävul samt känslokall barnamördare. I detta utdrag kan även narrativa aspekter lyftas fram, där journalisten belyser det faktum att förändringen skedde snabbt dvs. bara under ett halvår, vilket kan tolkas som att förändringen målas upp som något avvikande¹³. Återigen konstrueras även en dikotom bild av mamman, som å ena sidan skildras som en omtänksam mamma och å andra sidan som en känslokall barnamördare. I utdraget skildras hur mamman inte är född som en avvikande individ, dvs. en djävul. Denna dikotoma bild grundar sig i att det ska ha skett en förändring i mammans personlighet, där det mystiska syndromet beskrivs som en utomstående orsak till hennes avvikelse. I syfte att tydliggöra hur konstruktionen av mamman som gärningsperson är mångsidig vill vi hänvisa till ett utdrag från Expressens intervju med en väninna till mamman:

“När hon var ledig gjorde hon allt det som man inte hinner annars - hon tvättade, städade och handlade. Ibland gick hon ut med kompisar på helgerna, men jag tyckte att hon levde ett väldigt lugnt liv. Hon var en lugn och städad familjeflicka” (Asplind & Hellberg 2006).

Tolkningen av det andra utdraget är att mamman konstrueras som en vanlig, lugn och städad kvinna som ägnar sig åt respektabla aktiviteter såsom att tvätta, städa och handla. Detta kan anknytas till en utav de egenskaper som enligt Christie (2001) utgör en person till ett idealiskt offer, dvs. att offret ägnar sig åt en respektabel aktivitet (Christie 2001). Utifrån detta utdrag kan man konstatera att mamman i en viss utsträckning passar in i rollen som ett idealiskt

¹³ Se ord i fet stil i citatet (författarnas markering).

offer, vilket även skildras i Nafstads (2019) redogörelse kring att kvinnor lättare tillskrivs en offerstatus.

Vidare bör Davies (2011) resonemang kring de som lätt blir tilldelade status som gärningspersoner lyftas fram i sammanhanget. Davies menar, liksom Jewkes et al (2014), att det existerar dominanta massmediala representationer, vilka tenderar att förmedla individualiserade porträtt av gärningspersoner och offer. I denna diskussion uppmärksammar Davies de förenklingar som ger upphov till föreställningar om vem som är ansvarig för vissa typer av sexualbrott och övergrepp. Davies för vidare detta resonemang och använder termen "criminal folk devils" (Davies 2011, s. 4), vid beskrivningen av dessa personer. Termen kan kopplas till massmedias rapportering av fallet, där det förefaller att mamman och styvpappan skildras via individualiserade porträtt. Detta är i synnerhet tydligt vid porträtteringen av styvpappan, vilket kan förklaras mot bakgrund av Davies (2011) resonemang ovan - att dessa förenklingar ger upphov till föreställningar om vem som är ansvarig för vissa typer av sexualbrott och övergrepp. Konstruktionen av styvpappan i massmedia kan även kopplas till nyhetsvärdet simplifikation, vilket syftar på att rapporteringen består utav en förenkling av händelseförloppet som inte är öppen för tolkning av allmänheten (Jewkes et al 2014). Nedan utdrag är utvalt i syfte att skildra hur Expressen använder sig av en sexvinkel i sin konstruktion av styvpappan som en gärningsperson – där journalisten använder styvpappans upphetsning som en förklaring till hans våldsamma handlingar. I detta citat synliggörs även att offret är försvarslös och ung - vilka är egenskaper som karaktäriserar ett idealiskt offer (Christie 2001). Detta kan anknytas till Christies (2001) resonemang kring att ju mer idealiskt ett offer är, desto mer idealisk blir gärningsmannen. Genom att journalisten lyfter fram offrets egenskaper porträtteras styvpappan enklare som en gärningsperson: Ju mer försvarslös offret är - desto mer idealisk är gärningspersonen:

"Styvpappan är den typ av man som blir upphetsad av att slå en försvarslös, naken, fasttejpad tioåring med en livrem över hela kroppen tills han slutar gråta" (Lindström 2006).

I utdraget ovan belyser journalisten hur styvpappan ska ha blivit upphetsad av att utföra våld mot ett försvarslöst barn. Ovanstående resonemang kan anknytas till samhällets etablerade bild av en idealisk gärningsperson, vilket är en bild som enligt Christie (2001) fastställer handlingarnas onda karaktär. Detta kan förstås mot bakgrund av det faktum som Davies (2011) lyfter fram, att många individer inte har direkt erfarenhet kring våldsbrott och att samhällets kunskap således grundar sig i sekundära källor såsom massmedia. Christie (2001)

beskriver vidare hur den allmänna bilden av idealiska gärningspersoner, som nämns ovan, består utav en avhumaniserad bild av fienden. Något som är utmärkande för analysen är att bilder av gärningspersonerna målas upp genom liknelser av olika slag. Detta är något som i synnerhet har urskilts vid analysen av artiklarna. Utdraget från Expressen nedan åskådliggör detta, där termen plågoandar används för att beskriva mamman och styvpappan:

“Vad fick Bobbys plågoandar ut av det hela?” (Lindström 2006).

Denna typ av porträttering skildras vidare i en krönika publicerad av Expressen. I utdragen nedan kan man skildra hur Expressens journalist använder sig av liknelser för att konstruera en dramatisk bild av händelseförloppet. Man kan även urskilja att journalisten använder sig av ordet ” bödlar”¹⁴ i sin beskrivning av mamman och styvpappan, vilket i sin tur konstruerar en viss bild av paret.

*“Det som först går genom huvudet, när jag försöker förstå vidden av fallet Bobby, är Abu Ghraib. Så heter fängelset utanför Bagdad där det för två år sedan avslöjades att amerikanska och brittiska soldater torterade och förnedrade fångar. De klädde av fångarna nakna. Smetade in deras ansikten med avföring. Våldförde sig på dem sexuellt. Gav dem elektriska stötar. Misshandlade dem. Utsatte dem för extrem köld. Världen fördömde, med all rätt, behandlingen av fångarna. **Berättelserna från Abu Ghraib-fängelset ser ut som en instruktionsbok för Bobbys bödlar.** I sitt hem, i ett litet torp i Småland, fick den utvecklingsstörde tioåringen uppleva sitt eget Abu Ghraib” (Lindström 2006).*

Vidare konstruerar Expressens journalist en bild av gärningspersonerna som liknar de soldater som tar sig till omänskliga metoder, vilket återigen kan kopplas till den allmänna bild som består utav en avhumaniserad bild av fienden (Christie 2001):

“Om det är svårt att förstå varför soldater tar till omänskliga metoder mot krigsfångar är det omöjligt att fatta varför någon behandlar ett barn så här, sitt eget barn” (Lindström 2006).

I denna dramatiska porträttering av händelseförloppet kan man även urskilja hur journalisten använder sig av retoriska frågor i sitt reportage. Tilläggas kan att journalisten framhäver en gradskillnad i sin jämförelse av soldaternas omänskliga metoder och det våld som Bobby blev utsatt för – där det våld som ägde rum i fallet Bobby fastställs som värre då offret är ett barn och gärningspersonerna är offrets föräldrar. Detta kan tänkas skapa en bild hos mottagaren - en bild som fastställer handlingarnas och gärningspersonernas onda karaktär (Christie 2001). Nedan utdrag är utvalt i syfte att skildra hur denna retoriska stil är en del av den sociala konstruktionen av gärningspersonerna. Utdraget visar hur gärningspersonerna

¹⁴ Se ord i fet stil i citatet (författarnas markering).

konstrueras i likhet med fångvaktarna i Abu Ghraib, där det faktum att fångvaktarna skrattade när våldet begicks framhävs. Detta kan tolkas som ett sätt att konstruera en bild av gärningspersonerna som njuter av det våld som offret utsattes för, vilket kan anknytas till en bild av avsaknad av empati hos gärningspersoner.

“Fångvaktarna i Abu Ghraib skrattade när de förnedrade fångarna. Skrattade Bobbys mamma och styvfar också när de täckte den nakna, misshandlade pojken med snö ute på gården? När de stampade på hans bröst? När de gav honom elstötar? Gjorde de det?” (Lindström 2006).

5.2.4 Bobby och mamman som offer

Individualistiska betoningar involverar även en viss grad av viktimisering i medierapportering. Likartat resonemanget ovan blir de som är utsatta för brott av dessa ”criminal folk devils” uppmålade som idealtypiska offer (Davies 2011, s. 4). I sammanhanget är det av intresse att återigen lyfta fram det primära teoretiska underlaget för studien, vilket är Christies teori om idealiska offer (2001). Tolkningen av Christies resonemang har resulterat i en tvåfaldig, dikotom, bild av teorin - där den ena sidan beskriver en idealisk gärningsperson och den andra sidan beskriver ett idealiskt offer. Denna relation mellan offer och gärningsperson beskrivs vidare som ett ömsesidigt beroende, där idealiska offer skapar idealiska gärningspersoner (Christie 2001). Detta innebär att ju mer idealisk Bobby är som offer, desto mer idealiska blir styvpappan och mamman som gärningspersoner. Gällande tingsrättens bedömning om Bobby som ett idealiskt offer kan det konstateras att det inte råder någon större diskussion kring Bobbys offerskap. Det förefaller tydligt i tingsrättens utlåtande att Bobby konstrueras som försvarslös gentemot parets handlingar:

“Den beskrivning av Bobbys tillstånd som hon har lämnat kan inte tolkas på annat sätt än att han redan då han bars upp till sitt rum hade en sänkt medvetandegrad” (Eksjö tingsrätt dom 2006- 06- 09 i mål nr B 354–06, s 61).

I ovan utdrag lyfts det faktum att Bobby hade en sänkt medvetandegrad fram, vilket kan tolkas som ett sätt att framhäva pojkens försvarslöshet. Nedan framhävs även att övergreppen gentemot Bobby kan betraktas som i synnerhet hänsynslösa då Bobby lidit av en utvecklingsstörning. Tilläggas kan även att det beskrivs hur Bobby inte har haft möjlighet att avvärja sig mot angrepp, vilket återigen indikerar på en hög grad av hjälplöshet hos offret.

“Brotten mot Bobby har präglats av stor grymhet och haft ren tortyrliknande inslag. De framstår som alldeles särskilt hänsynslösa mot bakgrund av att Bobby har lidit av en utvecklingsstörning som har medfört att han har haft ett mycket stort behov av kärleksfull

omvårdnad och tillitsfullt bemötande och helt har saknat möjlighet att värja sig mot angrepp från personer i sin omgivning. Det är i själva verket svårt att föreställa sig fysiska eller psykiska övergrepp mot ett barn som kan vara mera hänsynslösa än de som styvpappan och mamman har utsatt Bobby för. Man kan fråga sig vad som egentligen har legat bakom den grymma och hänsynslösa behandlingen av Bobby” (Eksjö tingsrätt dom 2006- 06- 09 i mål nr B 354- 06, s. 65).

Smålandsposten och Expressens framställning av av Bobby är även, likt beskrivningar av styvpappan, ofta ensidiga. Den viktimisering av Bobby som framhävs i artiklarna sker i form av beskrivningar som hänvisar till hans hjälplöshet gentemot gärningspersonerna. I flertals artiklar framhävs Bobbys status som offer i relation till vem hans förövare var. Tilläggas kan, att Expressen återigen använder sig av en sexvinkel i beskrivningen av våldet - detta trots att det har framkommit i domen att de brott som begick ej var av sexuell karaktär (Eksjö tingsrätt dom 2006- 06- 09 i mål nr B 354- 06). Ovan resonemang skildras i följande utdrag från Expressen:

“I samtliga fall har det besinningslösa våldet varit riktat mot den förståndshandikappade pojken. Styvpappan - en sexualsadist som tidigare dömts till ett långt fängelsestraff för att ha torterat två av sina tidigare flickvänner - och mamman misstänks också upprepade gånger ha utsatt Bobby för extremt sexuellt våld.” (Christiansson & Fallenius 2006).

Nedan skildras ett urval av utdrag, där man kan se ett framträdande mönster i hur Bobby konstrueras som ett idealiskt offer. De termer som används är sådana som återigen indikerar på hans försvarslöshet. De offerbeskrivningar som kan urskiljas i nedanstående utdrag är det faktum att han var ett övergivet barn, att han led av en kognitiv funktionsnedsättning, samt att han var försvarslös mot övergreppen. Detta kan även kopplas till den typ av uppsättning av rapporter som i huvudsak fokuserar på barnets upplevda skada. Utifrån ett kriminologiskt perspektiv handlar detta om ett fokus på barnets oskyldighet (Davies 2011):

“Ett barn. Inte en terroristmisstänkt krigsfånge. En tioårig pojke på en gård utanför Nässjö, övergiven av alla i hela världen” (Lindström 2006).

“Bobby var en skygg pojke, han led av ett funktionshinder och hade ingen möjlighet att värja sig mot mammans och styvfaderns övergrepp” (Smålandsposten 2006).

Utdraget ur Expressen-artikeln nedan skildrar en egenskap som enligt Christie (2001) karaktäriserar ett idealiskt offer: offret är inte klandervärd. Genom att lyfta fram att Bobby varken var besvärlig eller svårhanterlig konstruerar journalisten en bild av ett offer som inte har provocerat fram de övergrepp som han utsatts för. Detta kan i enlighet med Christies

(2001) teori beskrivas som att ju mindre klandervärd offret är, desto mer klandervärd blir förövaren:

“Deras Bobby var aldrig besvärlig eller svårhanterlig. Han fick aldrig vredesutbrott, ‘vi har aldrig sett det, aldrig någonsin’” (Svensson 2006).

Det faktum att Bobby var ett barn med kognitiv funktionsnedsättning är något som framhävs i majoriteten av artiklarna. Detta kan tolkas mot bakgrund av de kriterier Christie (2001) hänvisar till i sin redogörelse för ett idealiskt offer. Porträtteringen av Bobby återspeglar offrets svaghet, vilket i detta fall framställs som både fysiskt och mentalt. Detta reflekterar även det kriterium som handlar om att gärningspersonen är fysiskt stor och ond (Christie 2001). Vidare omständigheter som definierar ett idealiskt offer kan urskiljas vid konstruktionen av Bobby som offer. Det faktum att Bobby har blivit slagen i hemmet är något som tycks framhävas i konstruktionen av tillvaron. Trots att Christie (2001) framhäver att hemmet inte är en idealisk brottsplats då offret kan tänkas bege sig därifrån, kan detta inte kopplas till Bobbys situation mot bakgrund av att han var ett barn och därmed i beroendeställning till gärningspersonerna. Med hänsyn till detta kan brottsplatsen i fallet kopplas till Christies (2001) resonemang att ett idealiskt offer befinner sig på en plats som han inte kan klandras för att vara på. Utdraget ovan kan kopplas till att offret inte ägnade sig åt någon icke- respektabel aktivitet. Detta skildras genom att framhäva det faktum att Bobby inte uppfattades som svårhanterlig, vilket kan tolkas som en skildring av att han inte har föranlett våldet och därmed inte kan uppfattas som klandervärd för sin utsatthet. Detta påvisar hur narrativet kring skuld och offerskap ser ut i massmedias konstruktion av fallet.

Det kriterium som är av intresse för vidare diskussion är det som Christie (2001) framhäver som avsaknaden av en personlig relation mellan offer och gärningsman. Christie (2001) beskriver att ett idealiskt offer och en idealisk gärningsperson inte har någon personlig relation. Mot bakgrund av det faktum att gärningspersonerna i fallet är offrets mamma och styvpappa är gärningspersonerna inte lika idealiska som ifall de skulle vara främmande för Bobby. Detta kan å andra sidan tolkas som något avvikande – där det faktum att föräldrarna var offrets gärningspersoner är något som kan uppfattas av allmänheten som ovanligt grymt och därmed av intresse för massmedia att rapportera. Det förefaller dock skillnader i porträtteringen av mamman och styvpappan, där framställningen av mamman är mer komplex och tvetydig. Detta skulle kunna anknytas till att mamman inte uppfattas som en idealisk gärningsperson mot bakgrund av att hon är offrets biologiska mamma. I utdraget

nedan kan man se att egenskaper som karakteriserar ett idealiskt offer blir tillgivna mamman, där hon beskrivs som undergiven. Detta kan anknytas till den egenskap som Christie (2001) beskriver som fysisk svaghet hos ett idealiskt offer. Likartat blir egenskaper som karakteriserar en idealisk gärningsperson tillgivna styvpappan, där han beskrivs som dominant samt att han har haft mamman "i sitt våld" (Asplid et al 2006). Denna konstruktion av gärningspersonerna kan även kopplas till Christies (2001) beskrivning av en skarpt avgränsad bild av en idealisk gärningsperson och ett idealiskt offer där offret och förövaren är främmande för varandra. Utdraget nedan visar hur framställningen av styvpappan och mamman är distinkta från varandra då de beskrivs med motsatsord – dvs. styvpappan beskrivs som dominerande och mamman som undergiven:

"39-åringen fick henne helt i sitt våld. Han var den dominerande, hon den undergivna." (Asplind et al 2006).

Ett framträdande mönster som har kunnat utläsas av analysen är den mångdimensionella framställningen av mamman som gärningsperson och den ensidiga framställningen av styvpappan. Detta kan kopplas till idéer som lyfts fram tidigare i denna analys, dvs. det faktum att kvinnor lättare tillskrivs en offerstatus (Nafstad 2019). I denna diskussion betraktas porträtteringen av mamman mot bakgrund av det faktum att hon hade en relation till offret, och således förefaller det tvetydigheter i konstruktionen av henne som en idealisk gärningsperson. Utdragen nedan lyfter fram mamman som en omsorgsfull förälder. Det faktum att mamman skulle vara både en omsorgsfull förälder och en gärningsperson är något som inte stämmer överens med den allmänna kunskapen kring förövare i dessa brottstyper, dvs. våldsbrott där förövaren och offret har en nära relation (Davies 2011). De egenskaper som tillskrivs mamman i massmedias rapportering stämmer således överens med den hos allmänheten populära bilden av att övergrepp mot barn sker i betydligt högre utsträckning i ett möte med en främmande pedofil än i hemmet (Davies 2011). Genom porträtteringen av mamman som en omsorgsfull förälder konstrueras en bild av styvpappan som den främmande brottslingen. Detta kan tolkas mot bakgrund av att styvpappan inte är en biologisk förälder till Bobby och således kan betraktas som mer främmande för offret. Detta är även något som stämmer överens med existerande föreställningar om vem som är ansvarig för vissa typer av sexualbrott och övergrepp (Davies 2011). Utdragen nedan syftar till att exemplifiera hur mamman porträtteras i tidningarnas narrativ:

“/.../ mamman gjorde allt hon kunde för att ge Bobby ett värdigt liv. Så fort pojken fått ett blåmärke, hade ont i magen, snuva eller lätt hosta tog hon kontakt med sjukvården” (Asplid et al 2006).

“/.../ en stödmamma till Bobby, som haft kontakt med kvinnan i flera år, beskrev henne däremot som `väldigt omsorgsfull och noggrann`” (Smålandsposten 2006).

Utdragen synliggör den tvetydiga konstruktionen av mamman, där hon i ovanstående utdrag skildras som en omtänksam mor. Vidare tydliggör utdraget nedan det faktum att bilden av en kärleksfull mor och en person som har misshandlat sitt barn inte stämmer överens i massmedias rapportering. Nedan skildras en konstruktion av en förvandling från en kärleksfull mor till ett monster - två distinkta bilder som i massmedias rapporteringar inte verkar samexistera. Tilläggas kan att mammans genetiska förändring återigen framhävs som en orsak till denna förvandling - något som kan tänkas avsäga henne ansvar för de brott som hon har begått:

“/.../ flera experter på området tror att den genetiska förändringen¹⁵ kan vara orsaken till att Bobbys mammas förvandlats från en kärleksfull mor till ett monster som misstänks ha torterat sin egen son.” (Asplid et al 2006).

Ovanstående skildringar av massmedias porträttering av mamman kan tolkas mot bakgrund av att hon, för att använda Christies (2001) teori om det idealiska offret, inte uppfyller den egenskap som avser att gärningspersonen är främmande för offret. Ytterligare en tolkning av detta är att mamman inte passar in i de föreställningar gällande vem som begår denna typ av brottslighet. Med andra ord - mamman passar inte in i kategorin “criminal folk devils” lika enkelt och i lika stor utsträckning som styvpappan gör (Davies 2011, s. 4). Denna tolkning av den mångdimensionella framställningen av mamman kan anknytas Davies (2011) resonemang kring de stereotyper som ger upphov till föreställningar om vem som är ansvarig för vissa typer av brott. I denna tabell framgår det att föreställningen av så kallade “folk devils” varken är kvinnor eller föräldrar. I denna diskussion presenteras även “Criminogenic population”, vilket utgör den del av befolkningen som vi uppmuntras att känna oss rädda för (Davies 2011, s. 17). Det förefaller att kvinnor inte heller faller in i kategorin criminogenic population. Mot bakgrund av detta kan man konstatera att massmedia reproducerar en ensidig bild av en viss typ av gärningsperson – och att mamman inte överensstämmer med denna bild. Detta kan anknytas till Johanssons (2005) resonemang kring att massmedia

¹⁵ Den genetiska förändringen syftar till mammans kromosomskada.

producerar och reproducerar dominerande kategoriseringar, vilka i sin tur främjar stereotypa framställningar av sociala grupper. På detta sätt konstrueras det "normala" och det "avvikande" (Johansson 2005, s. 99). I sammanhanget bör dock en skillnad mellan källornas porträttering av fallet och gärningspersonerna lyftas fram, där Smålandsposten tenderar att förhålla sig mer sakliga i berättandet av fallet. Då vi analyserar utifrån ett socialkonstruktionistiskt perspektiv bör man dock ha i åtanke att, trots att vi har uppfattat att Smålandspostens journalister inte använder sig av lika vinklade beskrivningar som Expressens journalister, är deras berättande i sig sociala konstruktioner av gärningspersonerna. Utdragen nedan skildrar Smålandspostens konstruktioner av mamman i deras hänvisning till uttalanden från rättsens ordförande. Detta berättande är mer likt narrativet i tingsrättsdomens bedömning, där tingsrättens syfte ofta är att återberätta historien med logik (Nafstad 2019). I följande utdrag kan man även se en skildring av mamman som klandervärd i och med att faktumet att hon kunde ha hjälpt sin son lyfts fram, samt att hennes aktiva roll i händelseförloppet framhävs¹⁶. Denna typ av berättande skiljer sig från Expressens konstruktioner av mamman som gärningsperson, där mamman i Expressens artiklar antingen konstrueras som passiv inför styvpappans agerande, som en omtänksam mor eller benämns som en djävul och barnamördare. Denna skillnad i tidningarnas sociala konstruktioner exemplifieras med en hänvisning till Smålandspostens narrativ i följande utdrag:

*"Det var inga enstaka övergrepp, utan många under lång tid, säger rättsens ordförande Krister Nordberg. **Hon kunde ha hjälpt sin son. Till exempel genom att ringa polisen. Dessutom plågade hon sonen på egen hand, utan instruktioner från mannen. Hon gav Bobby kattmat när han satt fastbunden vid köksbordet, gav honom sprit, och när han dött var hon aktiv i försöken att gömma kroppen**" (Smålandsposten 2006).*

5.2.5 Stämpling av gärningspersoner

I syfte att tillämpa stämplingsteorin till studiens empiriska material har vidare analys av framställningen av gärningspersonerna skett utifrån ett stämplingsteoretiskt perspektiv. Mot bakgrund av de brott som mamman och styvpappan har begått, kan det konstateras att paret har brutit mot vad stämplingsteoretiker benämner som kollektivt överenskomna regler (Becker 1963). I enlighet med stämplingsteorin ligger inte avvikelsen hos individen eller handlingen i sig. Avvikelsen konstrueras snarare utifrån den samhälleliga respons den bemöts av. Det har tidigare i uppsatsen fastställts att de för allmänheten populära massmediala

¹⁶ Se ord i fet stil i citatet (författarnas markering).

representationerna innehåller stereotypa föreställningar kring kriminalitet och viktimisering (Davies 2011). Då massmedia använder sig av särskilda beskrivningar och berättelser besitter de även makten att förstärka rådande normer kring vad som enligt allmänheten uppfattas som rätt och fel (Lancaster et al 2011). Stämplingsteorin kan således anknytas till massmedias konstruktion av gärningspersonerna och den eventuella samhälleliga reaktion som denna konstruktion medför. Smålandspostens och Expressens rapportering kring kriminalitet betraktas i sammanhanget som en källa som når ut till allmänheten i hög utsträckning, och kan således tänkas påverka omgivningens uppfattning kring denna typ av brott, dvs. våldsbrott i hemmet, samt dess förövare och offer. Tingsrättsdomen innehar inte samma spridning hos allmänheten som Smålandsposten och Expressen antas ha. Däremot är de uttalanden som görs i tingsrättens bedömning intressanta för analysen, då tingsrätten uppfattas som en instans vars bemötande av åtalade personer i sig är en respons på de tilltalades avvikelse. Således är tingsrätten ett intressant material att grunda analysen på, då de besitter makten att tillge en målsägande legitim status som ett offer.

De aspekter av stämplingsteorin som har kunnat identifieras i massmedias samt tingsrättsdomens konstruktion av fallet och de inblandade är främst kopplade till framställningen av styvpappan. Rättssystemet kan i sammanhanget tolkas som en av de samhälleliga apparater som besitter makten att utforma villkoren för vilka som stämplas som avvikande. I tingsrättens bedömning diskuteras styvpappans benägenhet att utföra våldsbrott, varpå hans tidigare kriminella handlingar lyfts fram. Det faktum att styvpappans tidigare våldsbänägenhet mot kvinnor framhävs kan, i enlighet med stämplingsteorin, tolkas som en stämpling av honom som avvikande¹⁷. I sammanhanget tolkas tingsrättens bedömning som en slags samhällelig reaktion mot styvpappans tidigare avvikande beteende:

*“Det har i målet förebringats bevisning i frågan om **styvpappans allmänna benägenhet att företa övergrepp** genom våld och hot mot kvinnor som han har haft relationer till.”* (Eksjö tingsrätt dom 2006- 06- 09 i mål nr B 354–06, s.65).

Vid analysen av de övriga källorna kan man skildra ett mönster i massmedias återkommande rapportering av styvpappans tidigare brottslighet. Utdragen nedan är utvalda i syfte att illustrera detta mönster. I det första utdraget nämns de brott som styvpappan tidigare har blivit dömd för samt dess påföljd. Utifrån den narrativa aspekten kan det tilläggas att en

¹⁷ Se ord i fet stil i citatet (författarnas markering).

tolkning av skribentens retoriska stil har tagits hänsyn till, då den enligt våra tolkningsramar innehåller en viss grad av ironi:

“Lyckoprinsen, som smäller i henne lögnerna att han äger en gård, driver eget företag och har ett morsarv att förvalta. Tre års fängelse för grov misshandel och sexuellt ofredande glömmet han att nämna.” (Lindström 2006).

I utdraget nedan skildras återigen en hänvisning till styvpappans tidigare kriminalitet:

“/.../ Styvpappan har tidigare dömts till ett långt fängelsestraff för att ha torterat två av sina tidigare flickvänner.” (Lagerström 2006).

I nedanstående utdrag benämns styvpappan som en dömd sexualbrottsling. Detta görs i samband med en uppmaning att dessa våldsbrottslingar ska vara registrerade. Detta kan tolkas som en uppmaning till en förändring hos de regler som syftar till att reglera den sociala kontrollen i samhället, vilka är en väsentlig del av stämplingsprocessen (Becker 1963).

Utdraget nedan kan även anknytas till Davies (2011) diskussion kring rapporteringen av barnmisshandel. Davies (2011) betonar det faktum att en viss typ av rapportering avseende denna brottslighet belyser brister i samhällets olika instanser. Behovet av att skydda barn från övergrepp i syfte att förebygga sådana tragedier, rättvisa för sårbara offer samt myndigheters fokus på gärningspersonerna är av vikt vid en viss typ av rapportering (Davies 2011) - vilket skildras i utdraget nedan:

“En ilska både över det som inte gjorts och det som många inte vill ska göras i framtiden heller. Jag frågar om det jag skrivit om, och som folkpartiet snappat upp, om att registrera dömda sexualbrottslingar som Bobbys styvpappa så varningslamporna kanske tänds tidigare. - Om det räddar ett barn kanske vi ändå måste pröva det, säger stöd-pappan.” (Svensson 2006).

Vidare centrala begrepp som är relevanta att redogöra för vid analysen av stämplingsteorins relevans är “primär” och “sekundär avvikelser” (Sarnecki 2014, s. 203). Styvpappans tidigare brottslighet kan i sammanhanget tolkas som hans primära och sekundära avvikelser, vilka framhävs i tingsrättsdomen samt massmedias berättande av fallet. Det faktum att densa avvikelser framhävs är, i enlighet med det initiala stadiet i en stämplingsprocess, i sig en reaktion från allmänheten. De brott som styvpappan har begått i fallet Bobby skulle vidare kunna tolkas som en del av en stämplingsteoretisk process, där styvpappans avvikelser kan tolkas som att han agerar i enlighet med den kriminella identitet han har blivit tilldelad. Enligt

denna aspekt av stämplingsteorin skulle responsen från massmedia och tingsrättens dom leda till en vidare utveckling av en kriminell identitet hos styvpappan. Denna kriminella identitet besitter en "master status" (Becker 1963, s. 33), då styvpappan konstrueras i enlighet med sina kriminella handlingar. Tilläggas kan att det hade varit väsentligt för denna typ av analys att betrakta artiklar samt tingsrättens dom gällande den primära och sekundära avvikelsen i samband med dess inträffande.

5.2.6 Barn som offer: Ett signalbrott

Vi vill slutligen analysera massmedias rapportering av fallet med begreppet "signalbrott" (Signal Crime) (Davies 2011, s. 18). Signalbrott är en kategori av en viss typ av brottslighet som tenderar att ha ett bestående inflytande på nyhetsrapporteringen. Davies (2011) belyser det faktum att övergrepp mot barn innefattas av denna kategori. Tilläggas kan att fall innehållande barn ofta har ett högt nyhetsvärde (Jewkes et al 2014), där de förefaller vara ett exempel på fokuset på individualistiska betoningar på brottslighet. Davies (2011) resonerar vidare kring massmedias skildring av denna brottstyp, där hon belyser de variationer som existerar i rapporteringen. Det som är utmärkande för denna typ av rapportering är allmänhetens kunskap kring övergrepp mot barn, där massmedia tenderar att belysa de fall där gärningspersonen är en främmande man snarare än en familjemedlem. Detta återspeglar dock inte brottets verkliga karaktär, då det är betydligt vanligare att denna typ av övergrepp förekommer i hemmet (Davies 2011). Detta kan anknytas till det framträdande mönster som har urskiljts i denna analys, där styvpappan konsekvent porträtteras som en främmande, utomstående förövare. Denna konstruktion av styvpappan kan kopplas till det faktum att styvpappan inte är Bobbys biologiska förälder som mamman är. Detta medför att styvpappan uppfattas som utomstående i kontrast till mamman. Massmedias rapportering av dessa våldsbrott består ofta av starka verbala rubriker (Davies 2011). Både Expressens och Smålandsposten rubriker tenderar att innehålla beskrivningar som belyser det våld som begåtts mot Bobby, vilket skildras i de utvalda rubrikerna nedan:

"Vi ville elda upp Bobby" (Cristiansson & Hulten 2006).

"Bobbys mamma: Sambon gillar tortyr" (Smålandsposten 2006).

Vidare diskuterar Davies (2011) den typ av rapportering som lyfter fram barnets skador och utsatthet. Dessa rubriker kan förknippas med begreppet nyhetsvärden, vilket enligt Jewkes

med flera (2014) talar för allmänhetens intresse. Våld är ett av dessa nyhetsvärden, som enligt Jewkes med flera (2014) uppfyller massmedias önskemål att skildra dramatiska event. Vidare är det mest framträdande nyhetsvärdet rapportering av gärningar som innehåller en viss sexuell natur (Jewkes et al 2014). Detta är något som återkommande gånger har urskilts vid analysen av narrativen i artiklarnas innehåll, där rapporteringen tenderar att belysa parets, och i synnerhet styvpappans, preferenser för sadistiskt sex - något som involverar både nyhetsvärdet sex och våld. Hur anspelningar på sex som ett nyhetsvärde även förekommer vid rubriksättningen exemplifieras nedan:

“Hon ville ha sex efter Bobbys död” (Lindström 2006).

6. Avslutande reflektion

Utifrån uppsatsens syfte har vi i analysen diskuterat huruvida det finns ett samband mellan a) de egenskaper som tillskrivs gärningspersoner i massmedias och tingsrättsdomens framställning av fallet, och b) de offer som dessa gärningspersoners handlingar har skapat. Resultatet och analysen belyser främst de mönster som är framträdande i massmedias framställning av gärningspersonerna och Bobby som offer, men även hur tingsrättsdomens utlåtande möjliggör konstruktioner av offer och gärningspersoner. Det framgår i vår analys av det empiriska materialet att massmedia tenderar att förmedla individualiserade porträtt av gärningspersoner och offer. Utifrån ett kriminologiskt perspektiv kan denna porträttering i hög utsträckning anknytas till teorin om det idealiska offret (Christie 2001), som visar att vissa kategorier av individer lättare får en legitim status som ett offer. Tillskrivningen av en offerstatus till vissa individer medför även tillskrivningen av en gärningsmannastatus till en annan kategori av individer. Vid analysen av materialet har det framkommit att Bobbys styvpappa förefaller vara en individ som har blivit tilldelad en gärningsmannastatus i massmedia samt tingsrättsdomen. Detta kan tänkas grunda sig i de föreställningar kring kriminalitet och gärningspersoner som är rådande i dagens samhälle, där det existerar en kollektiv bild av vilken typ av individ som är ansvarig för en viss typ av brottslighet. Denna kollektiva bild förefaller vara baserad utifrån sekundära källor. En sådan källa är massmedia och dess konstruktioner av brottsnyheter, men även straffrättsliga instanser såsom tingsrätten. Utifrån ett narrativt förhållningssätt fungerar det skriftliga språket i massmedias tidskrifter i denna uppsats som ett sätt att konstruera kategoriseringar som främjar stereotypa och etablerade framställningar av grupper i samhället. Dessa kategoriseringar rekonstrueras i

enlighet med de bilder som existerar, och förblir således dominerande. En av dessa dominerande kategoriseringar består av en etablerad bild i samhället av hurdan en gärningsperson ”skall vara”. I analysen framgår det att mamman inte överensstämmer med denna etablerade bild – detta har kunnat utläsas mot bakgrund av att det inte existerar en enhetlig konstruktion av mamman som gärningsperson i det empiriska materialet. Detta har vi i analysen kopplat till att bilden av mamman som gärningsperson inte stämmer överens med allmänhetens kunskap kring förövare i våldsbrott som sker i hemmet. Utifrån den rättsnarrativa analysen har vi även kunnat se tingsrätten – och i förlängningen tingsrättsdomen – är en instans som besitter makten att utforma villkor för viktimisering under en rättsprocess. Domens utfall samt frågan kring huruvida straffansvar föreligger mamman har emellertid inte varit väsentlig för analysen av domen som ett rättsnarrativ. Det som har varit av intresse har däremot varit diskussionen i tingsrättens bedömning gällande mammas roll i de begångna brotten, där det råder tvetydigheter gällande frågor kring skuld och offerskap. Ur analysen har det framgått att de premisser för viktimisering som lyfts fram i denna uppsats inte endast är applicerbara för Bobby, de har även kunnat anknytas till porträtteringen av mamman i massmedia och tingsrättsdomen, där mamman även hon beskrivs som ett offer.

Gällande stämplingsteorins relevans bör det inledningsvis poängteras att en mer omfattande analys av stämplingsteorin hade inneburit ett längre tidsspann vad gäller urvalet av tidningsartiklar. Mot bakgrund av den avgränsningen som har utförts vid urvalet, det vill säga fyra månader, har detta inneburit svårigheter att kartlägga framtida sekundära avvikelser och därmed sekundär stämpling hos gärningspersonerna. För en sådan analys hade det behövts en mer omfattande granskning av artiklar publicerade i ett senare skede - detta för att kunna kartlägga en möjlig förändring hos gärningspersonernas avvikande beteende samt en eventuell utveckling av en kriminell identitet i enlighet med stämplingsteorins premisser. Det som har urskiljts i analysen av det empiriska materialet ur ett stämplingsteoretiskt perspektiv är mass medias och tingsrättens reaktioner gentemot styvpappans tidigare brottslighet. Mot bakgrund av att det existerar ett framträdande mönster i främst mass medias rapportering kring styvpappans tidigare brottslighet kan de brott som styvpappan har begått i detta fall betraktas som den sekundära avvikelsen. Tilläggas kan att vi även, vid den rättsnarrativa analysen med hjälp av stämplingsteorin, uppfattat tingsrätten som ett system som besitter makten att utforma villkoren för vilka som blir stämplade som avvikare. Utifrån denna aspekt

har tingsrättsdomens bedömning i sig uppfattas som en samhällelig reaktion av styvpappans avvikelse.

Avslutningsvis vill vi med denna uppsats lyfta fram det som har varit utmärkande för analysen. Den fråga som vi har återkopplat till under studiens gång är i vilken utsträckning idealiska offer skapar idealiska gärningspersoner. Vår utgångspunkt har varit antagandet att konstruktionen av Bobby som ett idealiskt offer medför att hans förövare konstrueras som idealiska gärningspersoner. Det förefaller dock skillnader i framställningen av Bobbys gärningspersoner i de tre empiriska materialen: I synnerhet i massmedias konstruktion av fallet är det mest framträdande mönstret de olikartade konstruktionerna av mamman och styvpappan som gärningspersoner. Detta har kommit att bli tydligt genom analysens gång, där konstruktionen av mammans gärningsmannaskap i materialet har diskuterats i termer av viktimisering, medan konstruktionen av styvpappans som gärningsperson har diskuterats i stämplingsteoretiska termer. Mot bakgrund av detta kan man konstatera att det existerar en mängd faktorer som bidrar till huruvida en person tillskrivs en gärningsmannastatus eller en offerstatus. Dessa faktorer är intressanta att studera ur ett kriminologiskt och viktimologiskt perspektiv då de tenderar att återspegla kollektiva etablerade föreställningar av kriminalitet, gärningspersoner och offer.

6.1 Framtida forskning

Den tidigare forskningen som har berörts i denna uppsats behandlar massmedias rapportering av brottsnyheter, samt hur det svenska rättssystemet porträtter idealiska offer i tingsrättsdomar. Den process som främjar konstruktioner av idealiska offer och idealiska gärningspersoner i dagens samhälle är ett ämne som kan diskuteras vidare utifrån olika förklaringsmodeller och infallsvinklar. Det hade varit intressant att undersöka frågeställningarna ytterligare utifrån stämplingsteorins premisser och samtidigt närmare granska de faktorer som bidrar till en individs utveckling av en kriminell identitet. Det intressanta är således inte huruvida samhället bör reagera mot brottslighet, utan snarare vilka reaktioner som reproducerar etablerade föreställningar kring sociala grupper. I denna uppsats har massmedia och tingsrätten diskuterats som instanser som har makten att stämpla någon som avvikare. Uppsatsens fokus kunde utvecklas genom att på samma sätt studera övriga delar av rättsväsendet, massmedia samt övriga myndigheter såsom socialtjänst. Ämnet behöver uppmärksammas då dessa instanser besitter makten att initialt reagera gentemot

brottslighet och dess aktörer – vilket i sin tur konstruerar kollektiva uppfattningar kring gärningspersoner och offer som når ut till allmänheten.

7. Referenslista

7.1 Böcker

Becker, H.S. (1963). *Outsiders: studies in the sociology of deviance*. New York: Free Press.

Bryman, A. (2008). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2., [rev.] uppl. Malmö: Liber.

Christie, N. (2001): Det idealiska offret. I Åkerström, M. & Sahlin, I. (red.). *Det motspänstiga offret*. Lund: Studentlitteratur: ss. 46- 60.

Cohen, S. (2002). *Folk devils and moral panics: the creation of the mods and rockers*. 3. ed. New York: Routledge

Goffman, E. (1959/2004). *Jaget och maskerna. En studie i vardagslivets dramatik*. Stockholm: Norstedts.

Granström, G. (2006). Att arbeta med juridiskt material- metodologiska möjligheter och problem. I Roxell, L. & Tiby, E. (red.). *Frågor, fält och filter: en kriminologisk metodbok*. Lund: Studentlitteratur: ss. 231- 240.

Johansson, A. (2005). *Narrativ teori och metod: med livsberättelsen i fokus*. Lund: Studentlitteratur.

Reiner, R. (2007). Media made criminality: the representation of crime in the mass media. I Maguire, M., Morgan, R. & Reiner, R. (red.). *The Oxford handbook of criminology*. 4. uppl. New York, Oxford: Oxford University Press Inc.

Rennstam, J. & Wästerfors, D. (2015). *Från stoff till studie: om analysarbete i kvalitativ forskning*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Sarnecki, J. (2014). *Introduktion till kriminologi I Brottslighetens omfattning, karaktär och orsaker*. Lund: Studentlitteratur.

Thelander, J. (2008). Kändisar, medier och brott. I Åkerström, M. (red.). *Medier, brott och den aktiva publiken*. 1. uppl. Malmö: Bokbox.

7.2 E- böcker

Davies, P. (2011). *Gender, crime and victimisation [Elektronisk resurs]*. London: SAGE.
<https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=cat07147a&AN=lub.6303969&site=eds-live&scope=site>

Jewkes, Y., Rinella, C. & Ugelvik, T. (2014). Media and Crime: A Comparative Analysis of Crime News in the UK, Norway and Italy. I Body-Gendrot, S., Hough, M., Kereszi, K., Levy, R. & Snacken, S. (red). *The Routledge Handbook of European Criminology*. [Elektronisk resurs]. London & New York: Routledge.

https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2557488

Somers, M. R. & Gibson, G. (2007). Reclaiming the Epistemological Other: Narrative and the Social Constitution of Identity. I Calhoun, C.(red.). *From Persons to Nations: The Social Constitution of Identities*. [Elektronisk resurs]. London: Basil Blackwell.

https://www.researchgate.net/publication/30852010_Reclaiming_the_Epistemological_Other_Narrative_and_the_Social_Constitution_of_Identity

7.3 Tidskriftsartiklar

Coe, K. & Scacco, J. M. (2017). Content Analysis, Quantitative. *The International Encyclopedia of Communication Research Methods*, ss. 346- 356. [Abstract]

Doi:[10.1002/9781118901731.iecrm0045](https://doi.org/10.1002/9781118901731.iecrm0045)

Lancaster, K., Hughes, C. E., Spicer, B., Matthew- Simmons, F. & Dillon, P. (2011). Illicit drugs and the media: Models of media effects for use in drug policy research. *Drug and Alcohol Review* 30(4): 397-402.

Doi: [10.1111/j.1465-3362.2010.00239.x](https://doi.org/10.1111/j.1465-3362.2010.00239.x)

Nafstad, I. (2019). The ideal minority victim – Roma in Swedish criminal courts.

International Journal of Law, Crime and Justice 58(2019): 3-11.

Doi: <https://doi.org/10.1016/j.ijlcrj.2019.07.004>

7.4 Juridiskt material

Eksjö tingsrätt dom 2006-06-09 i mål nr. B 354-06

7.5 Massmedia

Asplid, Å. & Hellberg, M. (2006). Vännen: Hon var så stolt över Bobby. *Expressen*. 13 Maj. <https://www.expressen.se/nyheter/vaninnan-hon-var-sa-stolt-over-bobby/>

Asplid, Å., Christiansson, T. & Hellberg, M. (2006). "HON BLEV DJÄVULEN". Mystiskt syndrom kan förklara Bobbys mammas, *Expressen*. 13 Maj. https://app.retriever-info.com/go-article/050910200605133467769/null/archive/search?sessionId=fa796c44-64d8-4e4b-9e26-b074a4f39231&&theme=light&fbclid=IwAR1kE-mTkHXDATu4umSUybUKQ6_RggBXXKW3_mcqKUoomvFntzYGWfK_xNSU (2020-02-20)

Asplid, Å. & Hellberg, M. (2006). Blev torterare på hans order. Psykologen: Styvpappan kan ha fungerat som. *Expressen*. 16 Maj. https://app.retriever-info.com/go-article/050910200605163468425/null/archive/search?sessionId=fa796c44-64d8-4e4b-9e26-b074a4f39231&&theme=light&fbclid=IwAR3E5M-LRKFdp9Ze_dOXemQHxHSGdhqrNCdPtMxYLh_fmyRIIZhKdxMLBBU (Hämtad 2020-02-20)

Christiansson, T. & Hultén, M. (2006). Mamman berättar: "Jag ville elda upp Bobby". *Expressen*. 11 Maj. <https://www.expressen.se/gt/mamman-berattar-jag-ville-elda-upp-bobby/> (2020-02-20)

Christiansson, T. & Micu, P. (2006). "Därför ska de få livstid". *Expressen*. 25 Maj. <https://www.expressen.se/nyheter/darfor-ska-de-fa-livstid/> (2020-02-20)

Fallenius, A., Hulten, M. & Krantz, K. (2006). Bilderna av ett helvete. Mammans egna ord: Så plågades Bobby, 10, med. *Expressen*. 3 Maj. <https://app.retriever-info.com/go-article/050910200605033465503/null/archive/search?sessionId=1504b115-c0ba-46a6-b8de-751dc16db10b&&theme=light> (Hämtad 2020-02-20)

Hellberg, M.(2006). "Fruktansvärt att det kan hända". *Expressen*. 5 Maj. <https://www.expressen.se/gt/fruktansvart-att-det-kan-handa/> (2020-02-20)

Hulten, M. & Krantz, K. (2006). "Han gick oss på nerverna". Mamman berättade i detalj om tortyren av Bobby. *Expressen*. 2 Maj. <https://app.retriever-info.com/go-article/050910200605023465380/null/archive/search?sessionId=1504b115-c0ba-46a6-b8de-751dc16db10b&&theme=light> (Hämtad 2020-02-20)

Hulten, M. & Christiansson, T. (2006). "Det var som att få en son". Styvpappan kämpar för att visa sin goda. *Expressen*. 12 Maj. <https://app.retriever-info.com/go-article/050910200605123467513/null/archive/search?sessionId=1504b115-c0ba-46a6-b8de-751dc16db10b&&theme=light> (Hämtad 2020-02-20)

Johansson, A. (2006). Jehovas vittnen såg misären- ingrep inte. *Expressen*. 15 Maj. <https://www.expressen.se/nyheter/jehovas-vittnen-sag-misaren---ingrep-inte/> (Hämtad 2020-02-20)

Julander, O. & TT (2006). "Det var som att få en egen son". *Expressen*. 11 Maj. <https://www.expressen.se/gt/det-var-som-att-fa-en-egen-son/> (Hämtad 2020-02-20)

Lagerström, O. (2006). Jag ska ta mitt liv. *Expressen*. 5 Juli. <https://www.expressen.se/nyheter/jag-ska-ta-mitt-liv/> (2020-02-20)

Lindberg, T., Micu, P., Olauson, N. & Schönstedt, T. (2006). Fångar: Kom inte till oss. *Expressen*. 10 Juni. <https://www.expressen.se/nyheter/fangar-kom-inte-till-oss/> (Hämtad 2020-02-20)

- Lindström, L. (2006). Övergiven- av alla i hela världen. *Expressen*. 3 Maj.
<https://app.retriever-info.com/go-article/050910200605033465508/null/archive/search?sessionId=fa796c44-64d8-4e4b-9e26-b074a4f39231&&theme=light&fbclid=IwAR39YPqSOHZLwn8s9nLO4MshwUunVQeuxA2AfSX5BvD76eHI8poQvtDdkDc> (Hämtad 2020-02-02)
- Lindström, L. (2006). Lars Lindström: Nya stilen friar inte styvpappan. *Expressen*. 15 Augusti. <https://www.expressen.se/nyheter/lars-lindstrom-nya-stilen-friar-inte-styvpappan/> (Hämtad 2020-02-20)
- Lindström, L. (2006). Hon ville ha sex efter Bobbys död. *Expressen*. 16 Augusti.
<https://www.expressen.se/kronikor/lars-lindstrom/hon-ville-ha-sex-efter-bobbys-dod/> (Hämtad 2020-02-20)
- Olauson, N. & Schönstedt, T. (2006). Rätten tror inte på Niina. *Expressen*. 10 Juni.
<https://www.expressen.se/nyheter/ratten-tror-inte-pa-niina/> (Hämtad 2020-02-20)
- Olauson, N. (2006). Eddie ska ha vård inte straff. *Expressen*. 10 Juni.
<https://www.expressen.se/nyheter/experten-eddie-ska-ha-var-d-inte-stra-ff/> (Hämtad 2020-02-20)
- Schönstedt, T. (2006). Anna Book: “En självklarhet att ställa upp”. *Expressen*. 8 Maj.
<https://www.expressen.se/nyheter/anna-book-en-sjalvklarhet-att-stalla-upp/> (Hämtad 2020-02-20)
- Schönstedt, T. (2006). Mamman vid graven: “Bobby, förlåt”. *Expressen*. 8 Juni.
<https://www.expressen.se/nyheter/mamman-vid-graven-bobby-forlat/> (Hämtad 2020-02-20)
- Schönstedt, T. (2006). Mamman: Jag förtjänar inget annat än livstid. *Expressen*. 9 Juni.
<https://app.retriever-info.com/go-article/050910200606093473399/null/archive/search?sessionId=1504b115-c0ba-46a6-b8de-751dc16db10b&&theme=light> (Hämtad 2020-02-20)

- Schönstedt, T. (2006). Därför döms de inte för mord på Bobby. *Expressen*. 9 Juni. <https://www.expressen.se/nyheter/darfor-doms-de-inte-for-mord-pa-bobby/> (Hämtad 2020-02-20)
- Svensson, B. (2006). Britta Svensson: Stödföräldrarna: ”Han grät aldrig”. *Expressen*. 19 Maj. <https://www.expressen.se/kronikorer/britta-svensson/britta-svensson-stodforaldrarna-han-grat-aldrig/> (2020-02-20)
- TT (2006). Bobbys styvpappa överklagar domen. *Expressen*. 26 Juni. <https://www.expressen.se/nyheter/bobbys-styvpappa-overklagar-domen/> (2020-02-20)
- Smålandsposten (2006). Mamman tog ett sista farväl av Bobby. *Smålandsposten*. 7 Juni. <https://app.retriever-info.com/go-article/0001662006060746098258/null/archive/search?type=jwt> (Hämtad 2020-02-20)
- Smålandsposten (2006). Bobby var död, paret drack och rökte. *Smålandsposten*. 18 Augusti. <https://app.retriever-info.com/go-article/0001662006081847736383/null/archive/search?type=jwt> (Hämtad 2020-02-20)
- Smålandsposten (2006). Mamman hörs i Bobby- rättegången. *Smålandsposten*. 10 Maj. <https://app.retriever-info.com/go-article/0001662006051045008645/null/archive/search?type=jwt> (Hämtad 2020-02-20)
- Smålandsposten (2006). Få dagar utan våld mot Bobby. *Smålandsposten*. 10 Maj. <https://app.retriever-info.com/go-article/0001662006051045029321/null/archive/search?type=jwt> (Hämtad 2020-02-20)
- Smålandsposten (2006). Mannen förhörd i Bobby- målet. *Smålandsposten*. 18 Augusti. <https://app.retriever-info.com/go-article/0001662006081847727540/null/archive/search?type=jwt> (Hämtad 2020-02-20)
- Smålandsposten (2006). Bobbys mamma och styvfar skyller på varandra. *Smålandsposten*. 15 Maj. <https://app.retriever-info.com/go-article/0001662006051545233224/null/archive/search?type=jwt> (Hämtad 2020-02-20)

Smålandsposten (2006). Bobby- målet: Kritik mot polisförhör. *Smålandsposten*. 9 Maj. <https://app.retriever-info.com/go-article/0001662006050944979294/null/archive/search?type=jwt> (Hämtad 2020-02-20)

Smålandsposten (2006). Frias från mord på Bobby. *Smålandsposten*. 9 Juni. <https://app.retriever-info.com/go-article/0001662006060946157125/null/archive/search?type=jwt> (Hämtad 2020-02-20)

Smålandsposten (2006). Annan bild av Bobbys humör. *Smålandsposten*. 18 Maj. <https://app.retriever-info.com/go-article/0001662006051845377919/null/archive/search?type=jwt> (Hämtad 2020-02-20)

Smålandsposten (2006). Bobbys biologiska far berättar på smp.se om chocken och sorgen. *Smålandsposten*. 6 Maj. <https://app.retriever-info.com/go-article/00016620060506285975059/null/archive/search?type=jwt> (Hämtad 2020-02-20)

Smålandsposten (2006). Bobbys pappa väntar på att få begrava sin mördade son. *Smålandsposten*. 6 Maj. <https://app.retriever-info.com/go-article/0001662006050644840648/null/archive/search?type=jwt> (Hämtad 2020-02-20)

Smålandsposten (2006). Bobbys mamma: Sambon gillar tortyr. *Smålandsposten*. Maj 10. <https://app.retriever-info.com/go-article/0001662006051045015319/null/archive/search?type=jwt> (Hämtad 2020-02-20)

Smålandsposten (2006). Styvpappan skyller på Bobbys mamma. *Smålandsposten*. 15 Maj. <https://app.retriever-info.com/go-article/0001662006051545218620/null/archive/search?type=jwt> (Hämtad 2020-02-20)

Smålandsposten (2006). Nya uppgifter från Bobbys mamma. *Smålandsposten*. 17 Maj. <https://app.retriever-info.com/go-article/0001662006051745314170/null/archive/search?type=jwt> (Hämtad 2020-02-20)

Smålandsposten (2006). Mamman hörs i pojkmordsrättegången. *Smålandsposten*. 10 Maj.

<https://app.retriever-info.com/go-article/0001662006051045000086/null/archive/search?type=jwt> (Hämtad 2020-02-20)

Smålandsposten (2006). Bobbymålet: Sambor mot varandra. *Smålandsposten*. 9 Maj.

<https://app.retriever-info.com/go-article/0001662006050944963523/null/archive/search?type=jwt> (Hämtad 2020-02-20)

Smålandsposten (2006) Bobbys mamma berättade utan känslor. *Smålandsposten*. 11 Maj.

<https://app.retriever-info.com/go-article/0001662006051145058327/null/archive/search?type=jwt> (Hämtad 2020-02-20)

Smålandsposten (2006). Bobbys mamma närvarar på begravningen. *Smålandsposten*. 7 Juni

<https://app.retriever-info.com/go-article/0001662006060746089357/null/archive/search?type=jwt> (Hämtad 2020-02-20)

Smålandsposten (2006). Likgiltighet viktig i Bobbyrättegång. *Smålandsposten*. 17 Maj.

<https://app.retriever-info.com/go-article/0001662006051745327727/null/archive/search?type=jwt> (Hämtad 2020-02-20)

Smålandsposten (2006). Ex- sambo berättade om skräcken. *Smålandsposten*. 22 Maj.

<https://app.retriever-info.com/go-article/0001662006052245526143/null/archive/search?type=jwt> (Hämtad 2020-02-20)

Smålandsposten (2006). Bobbys mamma berättade om tortyr. *Smålandsposten*. 11 Maj.

<https://app.retriever-info.com/go-article/0001662006051145066465/null/archive/search?type=jwt> (Hämtad 2020-02-20)

Smålandsposten (2006). Bobbys mamma ställde aldrig ultimatum. *Smålandsposten*. 11

Maj.

<https://app.retriever-info.com/go-article/0001662006051145080810/null/archive/search?sessionId=1504b115-c0ba-46a6-b8de-751dc16db10b&&theme=light> (Hämtad 2020-02-20)

Smålandsposten (2006). Tio års fängelse för Bobbys död. *Smålandsposten*. 9 Juni.

<https://app.retriever-info.com/go-article/0001662006060946166327/null/archive/search?type=jwt> (Hämtad 2020-02-20)

Smålandsposten (2006) Bobbys mamma inte allvarligt psykiskt störd. *Smålandsposten*. 8 Augusti. <https://app.retriever-info.com/go-article/0001662006080847486451/null/archive/search?type=jwt> (Hämtad

8. Bilagor

Bilaga 1: Nyckelord

Expressen: Kategori Gärningsperson

Nyckelord	Exempel	Antal
Likgiltig	Likgiltigt, likgiltiga, likgiltig, likgiltighet, likgiltighets, känslökall, oberörd	12
Psykopat	Psykopat	3
Barnamördare	Barnamördare	2
Hänsynslös	Hänsynslös	2
Manipulativ	Manipulerades, manipulativ, manipulerat	4
Djävul/besinningslösa/farlig/monstruös/omänsklig	Djävul/Besinningslösa/Farlig/Monstruös/Omänsklig	5
Sadist	Sadist, sadistiska, Sadistiske, Sexsadisten, Sexsadistiske, Sexuadsadist, Sexuadsadisten	5

Expressen: Kategori Offer

Nyckelord	Exempel	Antal
Pojke	Pojken, pojk, Pojke, Pojkens	34
Förnedrad	Förnedrade, Förnedringen, Förnedra	8
Tioåring	Tioåringen, tioårig, tioårige, tioåring	14
Sonen	Sonen	6
Lille	Lille	4
Utsatt	Utsatt, utsatts, utsatte	11
Naken	Nakna, naken	17
Blåsslagen	Blåsslagen	1
Rädd	Skygg	3
Funktionsnedsatt	Funktionshindrad, funktionshindrade, utvecklingsstörningen, utvecklingsstörde, utvecklingsstörning, fragil, fragile	15
Lättpåverkad	Lättmanipulerad, lättpåverkad, manipulerad	3

Expressen: Kategori Sex

Nyckelord	Exempel	Antal
Sex	Sex, Sexuellt, Sexliv, Sexlivet, Sexlust, Sexuella, Onanerat, Pornovell, Samlag, Sexdebut,	27

	Sexfantasier	
Våldsamt/sadistiskt sex	Sadistsexbrev, Sadomasochistiska, Sexövergrepp, Sextortyr, Sextortyren, Sexualbrottslingar, Sexualdriften, Tortyrsex, Våldtagen	8

Expressen: Kategori Våld

Nyckelord	Exempel	Antal
Mord	Mord, mordet, mördades, mördad, mördade, mördas	26
Misshandel	misshandel, misshandeln, misshandlade, misshandla, misshandlad, misshandlat, misshandlades	40
Grovt	Grov, grovt	22
Piskad/Slagen	Slå, slagit, slog, slagen, piskad, piskade, piskas, piska, piskades	28
Tvång	Tvång, tvingade, tvingades, tvingat, tvingats	18
Våld	Våldet	6
Hot	Hot, hotade	6
Fasttejp/Bunden	Tejpade, tejpades, fastbunden, band, bands, fasttejp	19
Tortyr	Tortyr, tortyren, torterat, tortera, torterade, torterades, torteras, torterats, tortyrliknande, tortyrhistoria, tortyrinslag, tortyrmisshandel, snötortyrer, torterare	47

Expressen: Kategori Extrema beskrivningar

Nyckelord	Exempel	Antal
Hemskt	Hemskt	3
Grymheterna	Grymheter	2
Helvete	Helvete, helvetet	4
Vidriheter	Vidriheter	2
Alkoholism	Alkoholmisbruk, alkoholiserades	2

Fasansfulla	Fasansfulla	1
Fruktansvärd	Fruktansvärd, fruktansvärt, fruktansvärda	6

Smålandsposten: Kategori Gärningsperson

Nyckelord	Exempel	Amtal
Psykisk	Psykska, psykiskt	9
Sadist	Sadistiska, masochistiskt, sado	8
Störd/sjuk	Störd, störningar, sjuk	9
Dominant/Aggressiv	Dominant, Dominerat, Aggressiv	5
Likgiltig	Känslöbefriad, känslöbefriade	4
Psykopat	Psykopat	2
Hänsynslös	Hänsynslösa	2

Smålandsposten: Kategori Offer

Nyckelord	Exempel	Antal
Pojke	Pojken, pojken, pojke	75
Tioårig	Tioårige, tioåringen, tioåringens, tioåriga	56
Son	Son, sonen, sonens	51
Rädd	Rädda, rädd	16
Naken	Naken, nakna, nakne	14
Utsatt	Utsatts, utsattes	11
Förnedrad	Förnedrades, förnedringen	6
Lille	Lille	5
Ensam/övergavs	Ensam, övergiven	5
Blåslagen	Blåmärken, blåtiorna	4
Funktionsnedsatt	Funktionshandikappad, funktionshinder	3

Smålandsposten: Kategori Sex

Nyckelord	Exempel	Antal
Sex	Sexlekar, Sexuella, Upphetsad, Pornovell, Sexfantasier	12
Våldsam/sadistiskt sex	Sexövergrepp	2

Smålandsposten: Kategori Våld

Nyckelord	Exempel	Antal
Mord	Mord, mördad, mördade, mördat, mordet	45
Grovt	Grov, grovt	42
Våld	Våld, våldet, våldsamma, våldsam, våldshandling, våldsbrott	49
Misshandel	Mishandel, misshandeln, misshandlat, misshandlade, misshandlades, misshandlas, misshandlats	36
Övergrepp	Övergrepp, övergreppen	25
Hot	Hot, hoten, hotbild	17
Tortyr	Toryr, tortyrliknande, torterades, tortyrinslag, tortyrlika	19
Piskad/slagen	Slagit, slog, slag, piskad	12
Tvång	Tvång, tvingats	9
Fasttejp/Bunden	Tejpades, fasttejp, fastbunden, fasttejpade, bunden, bundits, bundit	11

Smålandsposten: Kategori Extrema beskrivningar

Nyckelord	Exempel	Antal
Dålig	Dålig	5
Skräck	Skräcken, skräckögonblick	4
Fruktansvärt	Fruktansvärt	2

Tingsrättsdom: Kategori Gärningsperson

Nyckelord	Exempel	Antal
Störd	Störning	5
Likgiltig	Likgiltighetsuppsåt, likgiltig, likgiltiga	9
Psykisk	Psykisk, psykiska	5
Sadist	Sado, sadistisk, sadistiskt, masochistiskt, masochistiska	6

Tingsrättsdom: Kategori Offer

Nyckelord	Exempel	Antal
Pojke	Pojken, pojken	14
Naken	Naken	5
Ensam	Ensam	4
Funktionsnedsatt	Handikapp, utvecklingsstörning, autistisk	5
Son	Son, sonen	2

Tingsrättsdom: Kategori Sex

Nyckelord	Exempel	Antal
Sex	Sexuella, sexuell, sexuellt	7
Våldsamt/sadistiskt sex	-	0

Tingsrättsdom: Kategori Våld

Nyckelord	Exempel	Antal
Övergrepp	Övergrepp, övergreppen	38
Våld	Våld, våldet	23
Grot	Grovt, grov	16
Tvång	Tvång, tvingat, tvingats, tvånget, tvingades	22
Misshandel	Misshandel, misshandeln	10
Skada	Skador, skada, skadades, skadas, skadorna	14
Mord	Mord	2
Fastbunden/fasttejp	Fastbunden, bunden, fasttejp, fasttejp, tejp	7
Piskad/Slagen	Slag, slagit, slagits, slås, slå	7
Tortyr	Tortyrliknande	1

Tingsrättsdom: Kategori Extrema beskrivningar

Nyckelord	Exempel	Antal
Grymheter	Grymma, grymhet	3
Illa/Allvarlig	Illa, allvarlig	7
Nöd	Nöd	5